

1997

3

VI. évfolyam

CSALÁD, GYERMEK, IFJÚSÁG

Tartalomjegyzék
1997., 3. lapszám

Szerző
Gáspár Károly

Cím
„Segítség – győztünk!”
(Tárgyilagosan egy nagyszerű törvényről)

A gyermekvédelmi törvény

Írta: Gáspár Károly

„Segítség – győztünk!” (Tárgyilagosan egy nagyszerű törvényről)

1997. április 22-én 18:51 perckor 224 igen szavazattal, 2 nem szavazattal 32 tartózkodás mellett a Parlament elfogadta „a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról” szóló törvényt. A Köztársasági Elnök aláírásával a Magyar Közlöny 39. számában (megjelent május 8-án) került kihirdetésre, mint az 1997. évi XXXI. törvény, november 1-i hatálybalépéssel.

Magyarországnak 1901 után újra van önálló törvénye a gyermekek védelmében.

A törvény megalkotásával, elfogadásával hazánk megtette a legjelentősebb, legfontosabb lépést a Gyermek jogairól szóló Egyezményben, valamint a Magyar Köztársaság Alkotmányában foglaltak megvalósítása érdekében.

A Magyar Parlament e törvény beiktatásával, azon túl, hogy deklarálta tiszteletét a gyermekek, az ifjúság iránt, egyértelműsítette valamennyi Magyarországon élő gyermek alapvető jogosultságait, és nem feledkezett meg a megvalósításhoz szükséges finansziális, strukturális stb. garanciákról sem. Figyelembe véve, hogy országunkban a 90-es évek kezdete óta számottevően emelkedik a veszélyeztetett gyermekek száma, és nem csökken számottevően az intézményes ellátásban (gyermekotthon, nevelőszülőség) részesülők aránya, a törvény, Jogosan „fókuszál a veszélyeztetett helyzetben élő családokra, az intézményekben élőkre, illetve onnan kikerülőkre. Mivel sokak ügyében a végső megoldás lehetetlen, ezért az ő esetükben a helyzet javítását, kezelését veszi célba a törvény.

Mielőtt a legfontosabb részleteket, változásokat, újdonságokat elemeznénk, és ezzel együtt rávilágítanánk arra, hogy az egyes paragrafusok értelmezéséig, megvalósításáig milyen nehéz út van még hátra – ezért a cikk címe – a történelmi hűség kedvéért tekintünk vissza az elmúlt évekre.

12 éven keresztül tartó módosítások, csiszolások, szakmai- és politikai egyeztetések után került jelenlegi, érvényes, végleges formájába a törvény. A jogalkotók és jogalkalmazók a 12 év alatt többször járták meg mind a menny, mind a pokol kapuját, azaz érezték az egyik félévben, hogy már csak néhány lépés, és a Parlament elé kerül a törvény, majd a másik félévben úgy érezték, valami egész mással kellene foglalkozni, nem törvényalkotással, nem gyermekvédelemmel, mivel fényévnyi távolságba került a hatályosulás. Többen javasolták – látva a nehézségeket –, hogy új, „jó” emberek beállításával próbáljuk a változásokat elérni a gyermekvédelmi rendszerben. Mivel azonban az már akkor is világos volt, hogy mint másutt, a mi szakmánkban is csak egy garnitúra létezik, (természetesen magunkat is beleértve) így reményünk a változásra csak egy új struktúra megvalósításával volt elképzelhető. Így történhet új szemlélet kialakítása, és képzelhető el új embereknek a rendszerbe állítása. Olyan struktúrát kellett kialakítani, mely függ valamennyi, rendszerben dolgozó kollégától, de nem függ az egyes személyektől, még ha „jó” emberek, akkor sem. Az új struktúra szükségességét támasztotta alá a veszélyeztetett gyermekek számának emelkedése is, amely meghatározta az új irányt, azaz a megoldást kell a probléma irányába mozdítani, a helyi, a közvetlen ellátások dominálnak a központi

intézményekével szemben, határozottan, következetesebben váljon szét a hatósági és szolgáltatási tevékenység. Meg kell említenünk a visszatekintés kapcsán, hogy az elmúlt 3-4 évben a gyermeki jogok érvényesítése érdekében nagyon kemény jogharmonizáció indult el, mind a magyar, mind a nemzetközi jogszabályok tekintetében. Ennek legfontosabb állomásai:

a) az 1993. évi III. törvény és módosítása a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról (gyermeknevelési támogatás, átmeneti elhelyezés, családsegítés stb.)

b) az 1993. LXXIX törvény és módosítása a közoktatásról, (tanulói jogok megfogalmazása, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős stb.)

c) a házasságról, családról, gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (Csjt.) 1995. évi módosítása (a gyermek véleménynyilvánítási joga, a tulajdonképpeni nyílt örökbefogadás megszüntetése külföldiek részére stb.)

d) az 1978. IV. törvény (Btk.) 1995. évi módosítása (előzetes letartóztatásban levő fiatakorúak javítóintézetben történő elhelyezése, a vádelhalasztás lehetősége stb.).

Az 1997. évi XXXI. törvényünk, A Gyermek jogairól szóló Egyezmény rendelkezésein túl tartalmazza az Európa Tanács dokumentumainak alapelveit (közgyűlési ajánlatok, miniszteri bizottsági határozatok) is.

A jövőben további harmonizáció várható pl. a gyermeki jogok érvényesítéséről szóló törvény megalkotásával, vagy a Btk. módosításakor (gyermekkereskedelem, prostitúció, pornográfia témakörében).

Az 1997. XXXI. törvény végszavazását megelőzően a Parlament öt bizottsága – az Oktatási, Tudományos, Ifjúsági és Sportbizottság, a Szociális és egészségügyi bizottság, az Emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottság, az Önkormányzati és rendészeti bizottság, az Alkotmányjogi bizottság – tárgyalta a törvényt. Sem a kormányzati oldalnak, sem a képviselőknek nem volt könnyű helyzetük a parlamenti szakaszban, tekintettel arra, hogy több mint 500 módosító javaslat érkezett a törvényhez (amely átlag 2,7 módosító javaslatot jelentett egy szakaszhoz). Ilyen, hangsúlyozom, jobbító szándékú, nagyszámú javaslat esetén mindig előfordulhat a törvény egyensúlyának felborulása, előállhat a törvény kezelhetetlensége. Végül is több mint 250 módosítást fogadott el a kormányzati oldal, s örömeinkre a törvény bővebb, pontosabb, érthetőbb lett.

Néhány fontos kérdésben a parlamenti képviselők a jobbítás érdekében leszavazták a Kormány javaslatát, így történt ez pl. a rendszeres gyermekvédelmi támogatásra jogosultság jövedelem-határát érintően (80% helyett 100% lett az alsó határ), vagy pl. a nevelőszülők gyermekeket szolgáló nevelési díjának emelését illetően (120-140%-os nyugdíjminimum).

Áttekintve a törvény 188 §-át, nagyon sok új gondolattal, ezzel együtt megvalósításra váró szakasszal találkozunk. Fontosnak tartom a lényegesebb törvényi elemek ok-okozati összefüggéseit, tartalmát röviden ismertetni, mivel november 1-től kötelezően végre kell hajtunk az előírtakat. Igyekszünk ezért időben vitákon érlelt, konszenzuson alapuló más jogszabályokkal harmonizáló végrehajtási rendeleteket alkotni a következő változások megvalósulásához.

Alapvető, hogy a törvény védi a családot, és a gyermeket helyezi középpontba.

1.) **A család életébe történő hatósági beavatkozás** csak akkor lehetséges, ha a gyermek védelme – az ellátások önkéntes igénybevételével – nem valósult meg. Ennek érdekében rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatást, napközbeni ellátást, gyermekjóléti szolgáltatást, átmeneti ellátást, helyettes szülői ellátást nevesít a törvényjavaslat.

A beavatkozás korlátját jelenti, hogy **a gyermeket csak törvényben meghatározott esetben lehet kiemelni** a családjából, és csak anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt a kiemelésre nem kerülhet sor.

Az előbbieket alapintézménye a **gyermekjóléti szolgáltatás**. Jelenleg nincs a hatósági munkát megelőző, azt információkkal segítő és kiegészítő, valamennyi településen működő szolgáltató tevékenység. A gyermekjóléti szolgáltatás pótolja ezt a hiányt, összegyűjti a településen a gyermekkel kapcsolatos információkat, tájékoztatja a rászoruló családokat a támogatási lehetőségekről és segíti őket érdekeik érvényesítésében. Ugyanakkor időben kezdeményezi a hatósági beavatkozást, ha a gyermek megóvása miatt ez indokolt. Ha pedig kiemelték a gyermeket családjából, a visszahelyezés előkészítése érdekében segíti a családi kapcsolatok fennmaradását.

Megállapítható tehát, hogy a települési önkormányzatoknak a rászorult kiskorúakkal szemben az ellátási kötelezettsége kiterjed.

2.) A **megyei önkormányzatok** feladataiban is változást hoz a törvény. A megyei önkormányzatnak **otthon nyújtó** ellátást kell biztosítania a nevelésbe vett gyermek számára nevelőszülőnél vagy családi intézményben, illetve **utógondozói ellátást** a volt nevelt fiatal felnőtt számára, legfeljebb 24 éves koráig.

A jelenlegi GYIVI (Gyermek- és Ifjúságvédő Intézet) helyett gyermekvédelmi szakszolgáltatást kell nyújtania a megyei önkormányzatnak. A szakszolgáltatás (szakszolgálat) – ellentétben a GYIVI-vel – nem dönt a gyermek elhelyezéséről, mert ez a feladat gyámhivatali hatáskörbe kerül. Míg jelenleg a GYIVI igazgatója az intézeti és állami nevelésbe vett gyermekek gyámja, a szakszolgáltatás több hivatásos gyámot alkalmazna. Egy hivatásos gyám legfeljebb 40 gyermek gyámságát láthatná el. Emellett a gyámi tisztséget elsősorban a nevelésbe vett gyermeket ténylegesen gondozó intézmény igazgatója, illetve az azt vállaló nevelőszülő viselheti a törvény szerint.

A fentiekből is következik, hogy a törvény következetesen **szétválasztja a hatósági és a szolgáltató tevékenységet**. A hatósági feladatokat pedig **megosztja** a települési önkormányzat **jegyzője** és a **gyámhivatal között**. Ez a szakmaiság erősítése érdekében szükséges.

A településen maradó hatósági feladatoknak elsősorban a prevenciót (pl. védelemben vétel) és az azonnali beavatkozás lehetőségét (pl. ideiglenes elhelyezés) kell szolgálnia, illetve a leggyakrabban felmerülő ügyek helyben történő elintézését (pl. apai elismerő nyilatkozat felvétele) segíti.

A speciális szakmai felkészültséget igénylő, felügyeleti és ellenőrző jellegű feladat- és hatáskörök kerülnek a városi és megyei szinten működő gyámhivatalhoz.

A **városi gyámhivatal** dönt például a szülői felügyelettel, gyámsággal, gondnoksággal összefüggő ügyekről, intézkedik a gyermek családból történő kiemeléséről, és mivel az intézeti gyámságot – a fentiekben ismertetettek szerint – felváltja az egységes gyámság intézménye, a jelenlegi gyakorlattól eltérően minden nevelésbe vett gyermek számára külön kell gyámot rendelni. Továbbá a gyámhivatal dönt a családjából kiemelt gyermek gondozási helyéről, tehát meghatározza, hogy melyik gyermekotthonba vagy nevelőszülőhöz kerül elhelyezésre a gyermek.

Átkerül a bíróság hatásköréből a városi gyámhivatalok feladatkörébe a gyermektartásdíj megelőlegezése. **Új feladatuk lesz az örökbefogadni szándékozó személy alkalmasságáról történő előzetes döntés.**

A megyei gyámhivatal feladata lesz a városi gyámhivatal szakmai irányítása és felügyelete. Ellátja továbbá mind a jegyző, mind az elsőfokú gyámhivatal tekintetében a másodfokú hatósági jogkörét és ellenőrzi a gyermekintézmények működését, A megyei gyámhivatal mellett működő **hivatásos pártfogók** pedig ellátják a fiatalok pártfogó felügyeletét.

A megvalósításhoz két dolgot alapvetésként szeretnék befejezésül tudatosítani:

– az 1997. XXXI törvény nem varázsvessző, amely egy csapásra minden, az e területen jelentkező problémát megold. Sok kérdés van, melyre nem ad, nem adhat választ, és a törvényből adódó, jelentősebb eredmények is csak 5-7 év távlatában várhatók.

– a választott képviselőknek, a jogalkotóknak, a munkáltatóknak tudniuk kell, hogy semmi nem valósítható meg a gyermekvédelem rendszerében dolgozók ellenére, azaz a gyámhatósági szakemberek, gyermekjóléti szolgálatosok, az új gyámok, családsegítőben dolgozók, a nevelőszülők, a lakásotthoni, a gyermekotthoni nevelők stb. ellenére.

A törvény egyértelműsíti a gyermekek jogait, s mivel azok megvalósítása az említett szereplőktől függ, az elkövetkező években kiemelten kell vigyáznunk Őket, Önöket, törődnünk az Ő (az Önök) presztízssükkel/presztízisével, hogy nyugodt körülmények között végezhesék választott hivatásukat. Kerüljünk ki abból a circulus vitiosusból, hogy ami nincs rendesen megfizetve, annak nincs presztízse, aminek pedig nincs presztízse, azt nem fizetik meg rendesen.

Az elkövetkező évek szerteágazó, gyönyörű feladataihoz kérjük a törvényt alkalmazó kollégák tevéleges segítségét. Felejtsük el ez egyszer (persze lehet mindenkorra), hogy mit miért nem tudunk megcsinálni.

Szolgálja ez a törvény valamennyi Magyarországon élő gyermek jelenét és jövőjét.

Gyermekvédelmi Törvény

GYERMEKVÉDELMI TÖRVÉNY 1997. évi XXXI. TÖRVÉNY a gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról¹

Az Országgyűlés a jövő nemzedékért érzett felelősségtől vezérelve a Gyermekjogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényben, továbbá a Magyar Köztársaság Alkotmányában meghatározott gyermeki jogok érvényre juttatása érdekében, a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvénnyel, valamint a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvénnyel összhangban a következő törvényt alkotja:

ELSŐ RÉSZ ALAPVETŐ RENDELKEZÉSEK

I. fejezet Általános rendelkezések

A törvény célja és alapelvei

1.§

(1) E törvény célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői köteleességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.

(2) A törvény meghatározza az (1) bekezdésben megjelölt célok elérése érdekében a gyermekek alapvető jogait és e jogok érvényesítésének garanciáit, a gyermekek védelmének rendszerét, alapvető szabályait.

2.§

(1) A gyermekek védelmét ellátó helyi önkormányzatok, gyámhivatalok, bíróságok, rendőrség, ügyészség, más szervezetek és személyek e törvény alkalmazása során a gyermek mindenek felett álló érdekét figyelembe véve, törvényben elismert jogukat biztosítva járnak el.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak szerint eljáró szervezetek és személyek tevékenységük során együttműködnek a családdal és – jogszabályban meghatározottak szerint – elősegítik a gyermek családban történő nevelkedését.

¹ A törvényt az Országgyűlés az 1997. április 22-i ülésnapján fogadta el.

(3) A gyermek családban történő nevelkedését segítő ellátást a gyermek és családja helyzetéhez, szükségleteihez igazodóan kell nyújtani.

(4) A családjából bármely okból kikerült gyermek biztonságát, korához és szükségleteihez igazodó gondozását, nevelését, egészséges személyiségfejlődését biztosítani kell.

3. §

(1) A jogszabályban meghatározott ellátások igénybevétele általában önkéntes. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője csak törvényben meghatározott esetekben kötelezhető valamely ellátás igénybevételére.

(2) A gyermekek védelme során – nemhez, nemzethez, nemzetiséghez, etnikai csoporthoz való tartozás, lelkiismereti, vallási vagy politikai meggyőződés, származás, vagyoni helyzet, cselekvőképesség hiánya vagy korlátozottsága miatt, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásba kerülés alapján – tilos bármilyen hátrányos megkülönböztetés.

A törvény hatálya

4. §

(1) A törvény hatálya kiterjed a Magyar Köztársaság területén tartózkodó magyar állampolgárságú, az állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolvánnyal rendelkező bevándorolt, a magyar hatóságok által menekültként elismert gyermekekre és fiatal felnőttekre, valamint szüleire.

(2) E törvény szerint kell eljárni az (1) bekezdésben meghatározott személyeken kívül a Magyar Köztársaság területén tartózkodó nem magyar állampolgárságú gyermek védelme érdekében, ha az intézkedés elmulasztása a gyermek veszélyeztetettségével vagy elháríthatatlan kárral járna.

(3) A Magyar Köztársaság területén kívül tartózkodó magyar állampolgárságú gyermek és fiatal, felnőtt, valamint szülei gyámügyében e törvényt akkor kell alkalmazni, ha nemzetközi szerződés vagy más jogszabály szerint a személyes joguk az irányadó.

Értelmező rendelkezések

5. §

E törvény alkalmazásában

a) gyermek: a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 12. §-a (2) bekezdése szerinti kiskorú,

b) fiataikorú: az a személy, aki a szabálysértés vagy a bűncselekmény elkövetésekor 14. évét betöltötte, de 18. évét még nem,

c) fiatal felnőtt: az a nagykorú személy, aki a 24. évét nem töltötte be,

d) a gyermek hozzátartozói: a vérszerinti és az örökbefogadó szülők (a továbbiakban együtt: szülő), a szülő házastársa, a szülő testvére, a nagyszülő, a nagyszülő házastársa, a nagyszülő testvére, a dédszülő, a testvér, a testvér házastársa, a saját gyermek,

e) a gyermek közeli hozzátartozói: ha e törvény másképp nem rendelkezik, a szülő, a szülő házastársa, a szülő testvére, a nagyszülő, testvér, a saját gyermek,

f) a gyermek tartására köteles személy: a házasságról, a családról, és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 61. §-a (4) bekezdésében és 62. §-a (1) bekezdésében, a Csjt. 69/A. §-ában, valamint a 69/D. § (2) bekezdésében meghatározott személy,

g) gyermekjólét: a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, személyi, vagyoni és egyéb jogainak biztosítása,

h) gyermeki jogok: a Magyar Köztársaság Alkotmányában, a Gyermekjogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényben és más törvényekben megfogalmazott, a gyermeket megillető jogok összessége,

i) ellátás: jogszabályban meghatározott pénzübeni, természetbeni, illetve személyes gondoskodást nyújtó alapellátás és szakellátás,

j) természetbeni ellátás: olyan támogatás, amellyel a gyermeket alapvető szükségleteinek kielégítésében az állam (önkormányzat) anyagi javak biztosításával, szolgáltatások kifizetésével és nyújtásával segíti,

k) gyámhatóság: a települési önkormányzat jegyzője és a gyámhivatal,

l) gyámügy: a jogszabály által a gyámhatóság feladat- és hatáskörébe utalt ügyek köre,

m) gyermekvédelmi gondoskodás: az e törvényben meghatározottak szerint elrendelt hatósági intézkedésen alapuló ellátás és védelem,

n) veszélyeztetettség: olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza,

o) várandós anya szociális válsághelyzete: olyan családi, környezeti, társadalmi helyzet vagy ezek következtében kialakult állapot, amely a várandós anya testi vagy lelki megrendülését, társadalmi ellehetetlenülését okozza, és ezáltal veszélyezteti a gyermek egészséges megszületését,

p) tartós betegség: azon kórforma, amely a külön jogszabályban meghatározott magasabb összegű családi pótlékra jogosít,

r) jövedelem: a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 4. §-a (1) bekezdésének a) pontjában meghatározottak,

s) fenntartó: az a természetes és jogi személy (helyi önkormányzat, állami szerv, egyházi jogi személy, alapítvány, társadalmi szervezet, közalapítvány, közhasznú társaság, egyesület és más jogi személy), illetve ezek jogi személyiség nélküli társasága, aki, illetve amely e törvényben és más jogszabályban meghatározott feltételek szerint gondoskodik az ellátásokhoz, az intézmények működéséhez szükséges feltételekről,

t) természetes személyazonosító adat: az érintett személy családi és utóneve(i), leánykori családi és utóneve(i), neme, születési helye és ideje, anyja leánykori családi és utóneve(i), állampolgársága, illetőleg bevándorolt vagy menekült jogállása, lakó- és tartózkodási helye (a továbbiakban együtt: személyazonosító adat).

II. fejezet Alapvető jogok és kötelességek

Gyermeki jogok

6.§

(1) A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.

(2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.

(3) A fogyatékos, tartósan beteg gyermeknek joga van a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátáshoz.

(4) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön.

(5) A gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez.

(6) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a közszolgálati médiákban fejlettségének megfelelő, ismeretei bővítését segítő, erőszakmentes, a magyar nyelv és kultúra értékeit őrző műsorokhoz hozzáférjen.

7. §

(1) A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozóitól csak saját érdekében, törvényben meghatározott esetekben és módon választható el. A gyermeket kizárólag anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani.

(2) A gyermeknek joga van – örökbefogadó családban vagy más, családot pótló ellátás formájában – a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodást helyettesítő védelemhez.

(3) A gyermek helyettesítő védelme során tiszteletben kell tartani lelkiismereti és vallásszabadságát, továbbá figyelemmel kell lenni nemzetiségi, etnikai és kulturális hovatartozására.

(4) A gyermeknek joga van származása, vérszerinti családja megismeréséhez és a kapcsolattartáshoz.

(5) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy mindkét szülőjével kapcsolatot tartson abban az esetben is, ha a szülők különböző államokban élnek.

8. §

(1) A gyermeknek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz és ahhoz, hogy tájékoztatást kapjon jogairól, jogai érvényesítésének lehetőségeiről, továbbá ahhoz, hogy a személyét és vagyonát érintő minden kérdésben közvetlenül vagy más módon meghallgassák, és véleményét korára, egészségi állapotára és fejlettségi szintjére tekintettel figyelembe vegyék.

(2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy az őt érintő ügyekben az e törvényben meghatározott fórumoknál panasszal éljen.

(3) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy alapvető jogai megsértése esetén bíróságnál és törvényben meghatározott más szerveknél eljárást kezdeményezzen.

9-§

(1) Az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek joga különösen, hogy életkorához, egészségi állapotához, fejlettségéhez, valamint egyéb szükségleteihez igazodóan

- a) állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátásban, gondozásban, – nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozását figyelembe vevő – megfelelő nevelésben, oktatásban részesüljön,
 - b) gondozási helyének megváltoztatását, testvéreivel való együttes elhelyezését kezdeményezze,
 - c) felzárkóztató, tehetségfejlesztő programokon és érdeklődésének megfelelő szabadidős foglalkozásokon vegyen részt,
 - d) vallási vagy lelkiismereti meggyőződését szabadon megválassza, kinyilvánítsa és gyakorolja, valamint hit- és vallásoktatásban vegyen részt,
 - e) véleményt nyilvánítson a részére biztosított nevelésről, oktatásról, ellátásról, a személyét érintő kérdésekben meghallgassák, tájékoztassák,
 - f) érdekei képviselőjére gyermekönkormányzat létrehozását kezdeményezze,
 - g) támogatást kapjon gondozójától, törvényes képviselőjétől családi környezetébe való visszatéréséhez,
 - h) családi környezetébe való visszatérését kezdeményezze,
 - i) személyes kapcsolatait ápolhassa,
 - j) utógondozásban részesüljön.
- (2) Ha az (1) bekezdés i) pontja szerinti jog gyakorlása a gyermek személyiségfejlődését hátrányosan befolyásolja, a szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult közeli hozzátartozó kapcsolattartási joga az e törvényben foglaltak szerint korlátozható, megvonható vagy szüneteltethető.

10. §

- (1) A gyermek kötelessége különösen, hogy
- a) gondozása és nevelése érdekében szülőjével vagy más törvényes képviselőjével, gondozójával együttműködjön,
 - b) képességeinek megfelelően tegyen eleget tanulmányi kötelezettségének,
 - c) tartózkodjék az egészségét károsító életmód gyakorlásától és az egészségét károsító szerek használatától.
- (2) A gyermekek védelmét ellátó szervezetek (a továbbiakban: intézmény) házirendje – e törvényben meghatározott keretek között – a gyermek életkorához, egészségi állapotához, fejlettségi szintjéhez igazodva állapítja meg a gyermekek jogai gyakorlásának és kötelességei teljesítésének szabályait.
- (3) Ha az intézmény házirendjét a fenntartó jóváhagyta, azt az intézményben mindenki által jól látható helyen ki kell függeszteni, és gondoskodni kell megismertetéséről, továbbá arról, hogy az a gyermekek, a hozzátartozók és az intézmény dolgozói számára hozzáférhető legyen.

Gyermeki jogok védelme

11. §

- (1) A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.
- (2) A gyermek alkotmányos jogainak védelmét az állampolgári jogok országgyűlési biztosa (a továbbiakban: biztos) a maga sajátos eszközeivel segíti és ennek során

a) a biztos feladata, hogy a gyermek alkotmányos jogait érintő – tudomására jutott – visszaéléseket kivizsgálja és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményezzen,

b) a biztos az a) pontban megnevezett intézkedéseiről évente beszámol az Országgyűlésnek.

Szülői jogok és köteleességek

12. §

(1) A gyermek szülője jogosult és köteles arra, hogy gyermekét családban gondozza, nevelje és a gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételeket – különösen a lakhatást, étkezést, ruházattal való ellátást -, valamint az oktatásához és az egészségügyi ellátásához való hozzájutást biztosítsa.

(2) A gyermek szülője jogosult arra, hogy a gyermeke nevelkedését segítő ellátásokról tájékoztatást, neveléséhez segítséget kapjon.

(3) A gyermek szülője – ha törvény másként nem rendelkezik – jogosult és köteles gyermekét annak személyi és vagyoni ügyeiben képviselni.

(4) A gyermek szülője köteles

a) gyermekével együttműködni, és emberi méltóságát a 6. § (5) bekezdése szerint tiszteletben tartani,

b) gyermekét az őt érintő kérdésekről tájékoztatni, véleményét figyelembe venni,

c) gyermekének jogai gyakorlásához iránymutatást, tanácsot és segítséget adni,

d) gyermeke jogainak érvényesítése érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni,

e) a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és szervezetekkel, továbbá a hatóságokkal együttműködni.

13. §

(1) Az átmeneti nevelésbe vett gyermek szülője jogosult arra, hogy

a) a gyermeke gondozójától, gyámjától, hivatásos gyámjától a gyermeke elhelyezéséről, neveléséről, fejlődéséről rendszeres tájékoztatást kapjon,

b) a gyámhivaltaltól gyermeke gondozási helyének megváltoztatását kérje,

c) a gyermeke családba történő visszahelyezése érdekében a települési önkormányzattól – a nevelésbe vétel okának elhárításához, a körülmények rendezéséhez, a gyermeke családba való visszailleszkedéséhez – segítséget kapjon,

d) a Csjt-nek megfelelően a gyermeke sorsát érintő lényeges kérdésekben – a gyermeke nevének meghatározásáról, illetve megváltoztatásáról, tartózkodási helyének kijelöléséről, iskolájának, valamint életpályájának megválasztásáról – meghallgassák.

(2) Az átmeneti nevelésbe vett gyermek szülője jogosult és köteles

a) a gyermeke gondozását ellátó személyekkel, intézményekkel – a nevelés érdekében – együttműködni,

b) gyermekével – törvényben meghatározott módon – kapcsolatot tartani.

(3) Az átmeneti nevelésbe vett gyermek szülője köteles

a) minden tőle elvárhatót megtenni gyermeke családba történő visszahelyezéséért,

b) tiszteletben tartani a nevelőszülő családját és otthonát, az intézményben dolgozó személyeket, valamint köteles betartani az intézmény rendjét,

- c) gyermeke ellátásáért gondozási díjat fizetni.

III. fejezet

A gyermekek védelmének rendszere

14. §

(1) A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

(2) A gyermekek védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

(3) A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

15. §

(1) Pénzügyi ellátások

- a) a rendszeres gyermekvédelmi támogatás,
- b) a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
- c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- d) az otthonteremtési támogatás.

(2) A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
- b) a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a gyermekek átmeneti gondozása.

(3) A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- a) az otthon nyújtó ellátás,
- b) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

(4) A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- a) a védelembe vétel,
- b) a családba fogadás,
- c) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- d) az átmeneti nevelésbe vétel,
- e) a tartós nevelésbe vétel,
- f) az utógondozás elrendelése,
- g) az utógondozói ellátás elrendelése.

(5) A gyermekvédelmi rendszer része a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt, illetve előzetes letartóztatásba helyezett fiatalkorúak intézeti ellátása, továbbá a fiatalkorúak pártfogó felügyelete. A fiatalkorúak javítóintézeti neveléséről, valamint a fiatalkorúak pártfogó felügyeletéről külön törvény rendelkezik.

(6) A gyermekvédelmi rendszerben hivatalból eljáró személyek közfeladatot látnak el.

16. §

Az e törvényben meghatározott, a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket:

- a) a helyi önkormányzat képviselőtestülete,
- b) a települési önkormányzat jegyzője,
- c) a kijelölt városi, fővárosi kerületi polgármesteri hivatal gyermekvédelmi és gyámügyi ügyintézője (a továbbiakban együtt: városi gyámhivatal),
- d) a megyei, fővárosi közigazgatási hivatal gyermekvédelmi és gyámügyi feladatot ellátó szerve (a továbbiakban együtt: megyei gyámhivatal) [a c) és d) pont a továbbiakban együtt: gyámhivatal] gyakorolja.

17. §

(1) Az e törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében

- a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,
- c) a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó,
- d) a rendőrség,
- e) az ügyészség,
- f) a bíróság,
- g) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- h) a társadalmi szervezeték, egyházak, alapítványok.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a 40. §-ban meghatározott gyermekjóléti szolgálatnál, illetve indokolt esetben kötelesek hatósági eljárást kezdeményezni. Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni.

Gyermekvédelmi Törvény

MÁSODIK RÉSZ ELLÁTÁSOK

IV. fejezet Pénzbeni és természetbeni ellátások

A pénzbeni ellátások formái

18. §

(1) E törvény, valamint a települési önkormányzat rendelete szerint az önkormányzat képviselőtestülete a jogosult gyermeknek rendszeres gyermekvédelmi támogatást és rendkívüli gyermekvédelmi támogatást folyósít.

(2) A települési önkormányzat a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint a gyermek és a fiatal felnőtt szociális rászorultságára tekintettel az e törvényben meghatározott pénzbeni ellátásokat kiegészítheti, továbbá más pénzbeni támogatásokat is megállapíthat.

(3) E törvény szerint a gyámhivatal a gyermeket gondozó személynek a gyermektartásdíjat megelőlegezi, a jogosult fiatal felnőttnek otthonteremtési támogatást állapít meg, és ezen pénzbeni ellátásokat folyósítja.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott pénzbeni ellátások megállapítását nevelési-oktatási intézmény, gyámhatóság, továbbá más családvédelemmel foglalkozó intézmény, illetve természetes személy vagy a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó társadalmi szervezet kezdeményezheti.

Rendszeres gyermekvédelmi támogatás

19. §

(1) A rendszeres gyermekvédelmi támogatás (a továbbiakban: rendszeres támogatás) célja, hogy elősegítse a gyermek családi környezetben történő ellátását, nevelését és megelőzze a gyermek kiemelését a családból.

(2) A települési önkormányzat képviselőtestülete a gyermeket rendszeres támogatásban részesíti, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét (a továbbiakban: öregségi nyugdíj legkisebb összege) és a családban történő nevelkedés nem áll a gyermek érdekével ellentétben.

(3) A jövedelem megállapításánál a kérelem benyújtását megelőző hat hónap havi átlagát kell figyelembe venni. Ettől eltérni akkor lehet, ha a jövedelmi viszonyokban igazolható ok miatt tartós romlás vélelmezhető.

(4) A (2) bekezdésében meghatározott összeg számításánál – a kérelem benyújtása időpontjában -közös háztartásban élő közeli hozzátartozóként kell figyelembe venni

- a) a szülőt, a szülő házastársát vagy élettársát,
- b) a 20 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező gyermeket,

- c) a 25 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező nappali tagozaton egyetemi, főiskolai tanulmányokat folytató gyermeket,
- d) korhatárra való tekintet nélkül a tartósan beteg, illetőleg a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd vagy más fogyatékos (a továbbiakban: tartósan beteg, illetőleg fogyatékos) gyermeket,
- e) az a) – d) pontokba nem tartozó, a Csjt. alapján a szülő vagy házastársa által eltartott rokont.

20. §

(1) A rendszeres támogatás iránti kérelmet a szülő vagy más törvényes képviselő a lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál, vagy az önkormányzat rendeletében meghatározott szervnél terjeszti elő.

(2) A rendszeres támogatás havi összege – gyermekenként – nem lehet kevesebb, mint az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 20 %-a.

(3) Ha a rendszeres támogatást jogerősen megállapítják, az a kérelem benyújtásától esedékes. A folyósítás időtartama a feltételek fennállásáig tart. A rendszeres támogatásra való jogosultság feltételeit a települési önkormányzat évente legalább egyszer felülvizsgálja.

(4) Ha a rendszeres támogatásban részesülő közép fokú vagy felső fokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul, a támogatás a gyermek nagykorúvá válása után is megállapítható és tovább folyósítható addig az időpontig, ameddig tanulói vagy hallgatói jogviszonya fennáll, legfeljebb azonban 25. évének betöltéséig.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

21. §

(1) A települési önkormányzat képviselőtestülete a gyermeket a rendeletében meghatározott mértékű rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíti (a továbbiakban: rendkívüli támogatás), ha a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

(2) Elsősorban azokat a gyermekeket kell alkalmanként rendkívüli támogatásban részesíteni, akiknek eltartásáról családja más módon nem tud gondoskodni, illetve alkalmanként jelentkező többletkiadások – különösen az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásának elősegítése, a gyermek nevelésbe vételének megszűnését követő gyámhivatali visszahelyezés, betegség vagy iskoláztatás – miatt anyagi segítségre szorulnak.

(3) A rendkívüli támogatás iránti kérelmet a szülő vagy más törvényes képviselő a lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál vagy az önkormányzat rendeletében meghatározott szervnél terjeszti elő.

Gyermektartásdíj megelőlegezése

22. §

(1) A gyermek tartásdíj megelőlegezésének akkor van helye, ha a bíróság a tartásdíjat jogerős határozatában már megállapította, vagy van olyan külföldi bíróság, vagy más

hatóság által hozott jogerős határozat, amelyet a Magyarországon élő gyermek javára nemzetközi szerződés vagy viszonyosság alapján kell végrehajtani.

(2) A gyámhivatal a gyermektartásdíjat megelőlegezi, ha a tartásdíj behajtása átmenetileg lehetetlen és a gyermeket gondozó személy nem képes a gyermek részére a szükséges tartást nyújtani, feltéve, hogy a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó jövedelem összege nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegének háromszorosát.

(3) A gyámhivatal a tartásdíj behajthatatlanságát a tartásdíj fizetésére kötelezett személy rendszeres jövedelmére vezetett eredménytelen végrehajtást követően állapítja meg. Amennyiben a kötelezett egyéb vagyonára vezetett végrehajtás eredményre vezet, a gyámhivatal a tartásdíj megelőlegezésének szükségességét hivatalból felülvizsgálja.

(4) A (2) bekezdésben meghatározott összeg számításánál a kérelem benyújtása időpontjában közös háztartásban élő közeli hozzátartozóként kell figyelembe venni a 19. § (4) bekezdésében meghatározott személyeket.

(5) Nincs helye a gyermektartásdíj megelőlegezésének, ha a kötelezett

- a) sorkatonai szolgálatának idejét tölti,
- b) külföldi tartózkodási helye ismeretlen, vagy lakóhelye olyan államban van, ahol a tartásdíj érvényesítésére nincs nemzetközi szerződés, és viszonyosság sem áll fenn,
- c) a jogosulttal közös háztartásban él.

(6) Nincs helye, továbbá a gyermektartásdíj megelőlegezésének

- a) ha az eljárás során a gyámhivatal azt állapítja meg, hogy a megelőlegezett gyermektartásdíj megtérülésére nincs remény, továbbá
- b) lejárt gyermektartásdíj esetén.

(7) A gyermektartásdíj megelőlegezése iránti kérelem elutasítása esetén a gyámhivatal egyidejűleg értesíti a kérelmező lakóhelye szerinti települési önkormányzatot.

23. §

(1) A gyámhivatal a bíróság által a tartásdíj megfizetésére kötelező határozatában megállapított összeget, százalékos marasztalás esetében az alapösszeget előlegezi meg.

(2) A gyámhivatal az (1) bekezdésben meghatározott összegnél alacsonyabb összeget akkor állapíthat meg, ha a gyermek tartását a gondozó-szülő részben biztosítani tudja. A megelőlegezett összeg ebben az esetben sem lehet kevesebb a bíróság által megállapított összeg 50 %-ánál.

(3) A gyámhivatalnak a gyermektartásdíj megelőlegezését elrendelő határozata – fellebbezésre tekintet nélkül – azonnal végrehajtható.

(4) A gyámhivatal határozata alapján a – székhelye szerinti – települési önkormányzat jegyzője a gyermektartásdíj megelőlegezését a központi költségvetés terhére biztosítja.

24. §

(1) Ha a gyermektartásdíj megelőlegezését jogerősen megállapítják, az a kérelem benyújtásától esedékes. A folyósítás időtartama az alapul szolgáló ok előrelátható fennállásáig, legfeljebb azonban – a megelőlegezett összeg első ízben történő kifizetésétől számított – 3 évig tart. Indokolt esetben a megelőlegezés ismét elrendelhető.

(2) A gyámhivatal hivatalból vagy a külön jogszabályban meghatározott szervek és személyek értesítése alapján a gyermektartásdíj folyósítását legfeljebb 6 hónapra – felfüggeszti, ha

a) a kérelmezőnek a 22. § (2) bekezdésében meghatározott körülményeiben változás következett be,

b) a kötelezett a kérelmező részére közvetlenül fizet tartásdíjat,

c) a kötelezett rendszeres jövedelmére, illetve az egyéb vagyonára vezetett végrehajtás eredménnyel jár,

d) a gyermek nagykorúvá vált és tanulmányokat nem folytat,

e) a gyermek munkavégzéssel járó tevékenységért rendszeres jövedelmet kap,

f) a gyermeket a gyámhivatal átmeneti nevelésbe vette,

g) a nagykorú a tanulmányát abbahagyta, vagy befejezte.

(3) A gyámhivatal a felfüggesztést követő vizsgálat eredményeképpen elrendeli a tartásdíj további folyósítását, vagy megelőlegezését megszünteti. Meg kell szüntetni a gyermektartásdíj megelőlegezését, ha a gyermeket tartós nevelésbe vették.

(4) A megelőlegezett gyermektartásdíjat a kötelezett a Ptk. 232. §-a (2) bekezdésében meghatározott kamattal az államnak megtéríti. A megelőlegezett gyermektartásdíjnak meg nem térült összegét adók módjára kell behajtani az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény rendelkezései szerint.

Otthonteremtési támogatás

25. §

(1) Az otthonteremtési támogatás célja, hogy az átmeneti vagy a tartós nevelésből kikerült fiatal felnőtt lakáshoz jutását, tartós lakhatása megoldását elősegítse.

(2) Otthonteremtési támogatásra jogosult az a fiatal felnőtt, akinek legalább 2 éves időtartamú megszakítás nélküli nevelésbe vétele a nagykorúvá válásával szűnt meg és készpénz vagy ingatlanvagyonának értéke a nagykorúvá válásakor nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 50-szeresét. A készpénzvagyonba a fiatal felnőtt keresményéből származó megtakarítást nem lehet beszámítani.

(3) Akkor is jogosult a fiatal felnőtt a támogatásra, ha a 2 évnél rövidebb időtartamú nevelésbe vételére a 80. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott okból került sor.

(4) A támogatás felhasználható építési telek, lakás, családi ház vásárlására, illetve építésére, lakhatóvá tételére, felújítására, bővítésére, bérlet vagy albérlés bérleti díjának kifizetésére, felújítására, valamint otthonteremtést elősegítő pénzügyi kölcsön törlesztésére és lakáscélú előtakarékosságra.

(5) Az otthonteremtési támogatás iránti kérelemben nyilatkozni kell a (2)-(3) bekezdésben meghatározott feltételekről, valamint arról, hogy a fiatal felnőtt az otthonteremtési támogatás felhasználásában az utógondozójával – a 26. § (2) bekezdésében meghatározott elszámolás benyújtásáig – együttműködik, illetve az együttműködést vállalja.

(6) Az otthonteremtési támogatás céljának megvalósulásához az utógondozó egy évig köteles segítséget nyújtani.

26. §

(1) Az otthonteremtési támogatás mértékét a nevelésben eltöltött évek és a jogosult vagyoni körülményei alapján úgy kell megállapítani, hogy a vagyonnal nem rendelkező jogosult esetén érje el, a vagyonnal rendelkező jogosult esetén pedig a vagyonnal együtt érje el

a) a 3 évnél rövidebb időtartamú nevelésbe vételnél az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 20-szorosát,

b) a 3 évet meghaladó időtartamú nevelésbe vételnél az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 30-szorosát,

c) a 4 évet meghaladó időtartamú nevelésbe vételnél az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 40-szeresét,

d) az 5 vagy ennél több évet meghaladó időtartamú nevelésbe vételnél az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 50-szeresét.

(2) A fiatal felnőtt köteles az otthonteremtési támogatás – gyámhivatal által elfogadott célra történő -felhasználásáról a szerződés (pl. adásvételi- vagy bérleti szerződés) megkötésétől számított 30 napon belül, de legkésőbb a támogatás megállapításától számított 1 éven belül okmányokkal igazoltan elszámolni.

(3) A gyámhivatal határozata alapján a – székhelye szerinti – települési önkormányzat jegyzője az otthonteremtési támogatást a központi költségvetés terhére biztosítja.

(4) A gyámhivatal jogosult 5 évi időtartamra elidegenítési tilalmat bejegyeztetni a magyar állam javára az ingatlan-nyilvántartásba, az otthonteremtési támogatással megszerzett ingatlanra.

(5) Az otthonteremtési támogatásra jogosult fiatal felnőtt kérelmére, körülményeinek lényeges változása esetén a gyámhivatal az általa bejegyeztetett elidegenítési tilalmat feloldhatja.

27. §

(1) A gyámhivatal a gyermeket nagykorúságának elérése előtt 6 hónappal írásban tájékoztatja az otthonteremtési támogatás lehetőségéről.

(2) Az otthonteremtési támogatás iránti igényt a kérelmező

a) a nagykorúvá válást követően, de legkésőbb a 24. évének betöltéséig,

b) ha a nagykorúvá vált fiatal felnőtt még tanulói, illetőleg hallgatói jogviszonyban áll, a tanulmányainak befejezéséig, de legkésőbb a 25. évének betöltéséig nyújthatja be. E határidő elmulasztása jogvesztő.

Természetben nyújtott ellátások

28. §

(1) A települési önkormányzat képviselőtestületének döntése alapján a rendszeres és a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás természetbeni ellátás formájában is nyújtható, különösen a védelembe vett gyermekek számára.

(2) Természetbeni ellátás különösen az általános iskolás gyermekek tankönyv- és tanszerellátásának támogatása, a gyermekintézmények étkezési térítésének díjkedvezménye, tandíj, egészségügyi szolgáltatásért fizetendő térítési díj, illetve egyéb ellátás kifizetésének átvállalása.

V. fejezet

A személyes gondoskodást nyújtó ellátások

A személyes gondoskodást nyújtó ellátások általános szabályai

29. §

(1) A helyi önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó ellátások (a továbbiakban: személyes gondoskodás) formáiról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjról rendeletet alkot.

(2) Ha törvény másként nem rendelkezik, a helyi önkormányzat rendeletben szabályozza

- a) az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodás formáit,
- b) az önkormányzat által biztosított ellátás igénybevételére irányuló kérelem benyújtásának módját és a kérelem elbírálásának szempontjait,
- c) az intézményvezető hatáskörében – külön eljárás nélkül – biztosítható ellátásokat,
- d) az ellátás megszűnésének eseteit és módjait,
- e) a fizetendő térítési díjak mértékét, csökkentésének és elengedésének eseteit, módjait.

30. §

A helyi önkormányzatok, az önkormányzatokkal kötött szerződés alapján önkormányzati feladatokat ellátó természetes személyek, jogi személyek vagy jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek (a továbbiakban: nem állami szerv), valamint a normatív állami hozzájárulást igénybe vevő nem állami szervek a személyes gondoskodást – eltérő rendelkezés hiányában – az e törvényben, valamint a külön jogszabályban meghatározott feltételek szerint biztosítják.

Az ellátás igénybevételének módja

31. §

(1) A személyes gondoskodás igénybevétele – ha e törvény másként nem rendelkezik – önkéntes, az ellátást igénylő (a továbbiakban: kérelmező) kérelmére történik. Cselekvőképtelen személy kérelmét törvényes képviselője terjeszti elő, korlátozottan cselekvőképes személy a kérelmét törvényes képviselőjének beleegyezésével terjesztheti elő. A korlátozottan cselekvőképes személy és a törvényes képviselője között az ellátás igénybevételével kapcsolatban felmerült vitában – a tényállás tisztázása mellett – a települési önkormányzat jegyzője dönt.

(2) Ha a gyermek védelme az ellátás önkéntes igénybevételével nem biztosított, e törvény az ellátás kötelező igénybevételét elrendeli.

(3) Ha az önkormányzat rendelete eltérően nem rendelkezik, a kérelmező a kérelmet

- a) a lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzat által fenntartott nem bentlakásos gyermekintézmény esetén az intézmény vezetőjénél,
- b) más intézmény esetében a lakóhelye szerinti települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál nyújthatja be.

32. §

(1) A személyes gondoskodást nyújtó ellátás igénybevételét a tényállás tisztázása mellett

- a) a helyi önkormányzat képviselőtestületének határozata,
- b) az önkormányzat rendeletében meghatározott körben az intézményvezető intézkedése,

c) a települési önkormányzat jegyzőjének vagy a gyámhivatalnak a határozata alapozza meg.

(2) Ha az ellátás igénybevételére az (1) bekezdés

a) és c) pontja alapján kerül sor, a határozat egy példányát meg kell küldeni az ellátást nyújtó intézmény vezetőjének, aki gondoskodik a jogosult elhelyezéséről. Az intézményvezető az ellátásra jogosult gyermek, illetve fiatal felnőtt soron kívüli elhelyezéséről az elhelyezés azonnali végrehajtását elrendelő határozat alapján gondoskodik.

(3) Ha az intézményvezető az (1) bekezdés b)

pontja alapján a személyes gondoskodás igénybevételéről nem intézkedik, a kérelmet haladéktalanul megküldi az önkormányzat rendeletében meghatározott szervnek.

(4) A normatív állami hozzájárulást igénybevevő személyes gondoskodást nyújtó nem állami szervek az (1) bekezdésben foglaltakat nem kötelesek alkalmazni. Ha a személyes gondoskodás igénybevételét nem határozat alapozza meg, az ellátás igénybevételéről, annak megszűnési feltételeiről a kérelmező és 3. nem állami szerv megállapodást köt.

Tájékoztatási kötelezettség

33. §

(1) A személyes gondoskodás feltételeiről a kérelem benyújtásakor a kérelmezőt tájékoztatni kell.

(2) A személyes gondoskodást nyújtó ellátás esetén az ellátás megkezdésekor az ellátásra jogosult gyermeket és törvényes képviselőjét, illetve a fiatal felnőttet tájékoztatni kell

a) az ellátás tartamáról és feltételeiről,

b) az intézmény által vezetett, reá vonatkozó nyilvántartásokról,

c) az 50. és az 57. §-ok szerinti személyes gondoskodást nyújtó ellátásnál (a továbbiakban: bentlakásos gyermekintézmény), valamint a 49. és 54. §-ok szerinti személyes gondoskodást nyújtó ellátásnál az ellátásra jogosult gyermek, fiatal felnőtt és hozzátartozói közötti kapcsolattartásról, különösen a látogatás, a távozás és a visszatérés rendjéről,

d) az érték- és vagyonmegőrzés módjáról,

e) az intézmény házirendjéről,

f) panaszjoga gyakorlásának módjáról,

g) a fizetendő térítési, illetve gondozási díjról.

(3) Az ellátásra jogosult gyermek törvényes képviselője, illetve a fiatal felnőtt köteles

a) az (1) bekezdésben meghatározott tájékoztatás tudomásul vételéről nyilatkozni,

b) az intézményi nyilvántartásokhoz adatokat szolgáltatni,

c) nyilatkozni a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról.

A gyermek és hozzátartozójának kapcsolattartása

34. §

(1) A 33. § (2) bekezdése c) pontjában meghatározott ellátásoknál a gyermek és szülője vagy más kapcsolattartásra jogosult közeli hozzátartozója közötti kapcsolattartás formái: a folyamatos és időszakos kapcsolattartás a gyermek elvitelének jogával és visszaadásának

kötelezettségével, továbbá a gyermek tartózkodási helyén történő meglátogatás, levelezés, telefonkapcsolat, ajándékozás, csomagküldés.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott ellátások során elő kell segíteni, hogy a szülő vagy más hozzátartozó a gyermekkel kapcsolatot tartson fenn. Ennek érdekében a bentlakásos gyermekintézmény vezetőjének biztosítania kell a kapcsolattartás kulturált és zavartalan körülményeit.

(3) A szülő vagy más hozzátartozó a bentlakásos gyermekintézményben a gyermeket a házirendben meghatározott időben és helyiségben látogathatja meg.

(4) Az 54. §-ban meghatározott személyes gondoskodást nyújtó ellátásnál és az 57. §-ban meghatározott bentlakásos gyermekintézményben az ideiglenes hatállyal elhelyezett, illetve az átmeneti és tartós nevelésbe vett gyermek látogatását, továbbá az eltávozás és a szabadság engedélyezését a gyámhivatal határozata alapozza meg.

Érdekvédelem

35. §

(1) Az intézmény fenntartója meghatározza az ellátásban részesülők érdekvédelmét szolgáló érdekképviselői fórum megalakításának és működésének szabályait.

(2) Az érdekképviselői fórum szavazati jogú választott tagjai

a) a gyermekönkormányzat képviselői,

b) az ellátásban részesülő gyermek szülei vagy más törvényes képviselői, illetve a fiatal felnőttek képviselői,

c) az intézmény dolgozóinak képviselői,

d) az intézményt fenntartó képviselői.

(3) A (2) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott személyek száma nem lehet kevesebb a (2) bekezdés c) – d) pont szerinti személyek összlétszámánál.

(4) Az érdekképviselői fórum megvizsgálja az elé terjesztett panaszokat, és a hatáskörébe tartozó ügyekben dönt, továbbá intézkedéseket kezdeményezhet a fenntartónál, az intézmény ellenőrzését ellátó megyei gyámhivatalnál, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél.

(5) Az érdekképviselői fórum az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermeket, fiatal felnőttet érintő ügyekben, valamint javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről, valamint az ebből származó bevételek felhasználásáról. Az érdekképviselői fórum egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál.

36. §

(1) A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a fiatalfelnőtt, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviselői és szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél, vagy az érdekképviselői fórumánál

a) az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,

b) a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén.

(2) Az intézmény vezetője, illetve az érdekképviselői fórum a panaszt kivizsgálja és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy

más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a fiatal felnőtt az intézmény fenntartójához vagy a megyei gyámhivatalhoz fordulhat, ha az intézmény vezetője vagy az érdekképviselői fórum 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

37. §

(1) A bentlakásos gyermekintézményben elhelyezett gyermekek érdekeik képviseletére gyermekönkormányzatot hozhatnak létre.

(2) A bentlakásos gyermekintézmény valamennyi gyermekének képviseletében az a gyermekönkormányzat járhat el, amelyiket a gyermekek több mint 50 %- a választott meg.

(3) A gyermekönkormányzat- az intézményvezető véleményének kikérésével – dönt saját működéséről. Szervezeti és működési szabályzatát a választó gyermekközösség fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A jóváhagyás csak akkor tagadható meg, ha a szabályzat jogszabálysértő vagy ellentétes az intézmény szervezeti és működési szabályzatával, illetve házirendjével.

(4) A gyermekönkormányzat véleményt nyilváníthat az intézmény vezetőjénél a bentlakásos gyermekintézmény működésével és a gyermekekkel kapcsolatos valamennyi kérdésben, amit az intézmény vezetőjének figyelembe kell venni.

VI. fejezet

Gyermekjóléti alapellátások

A gyermekjóléti alapellátások célja

38. §

(1) Az alapellátásnak hozzá kell járulnia a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.

(2) Az alapellátás keretében nyújtott személyes gondoskodást – lehetőség szerint – a jogosult lakóhelyéhez, tartózkodási helyéhez legközelebb eső ellátást nyújtó személynél vagy intézményben kell biztosítani.

Gyermekjóléti szolgáltatás

39. §

(1) A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

a) a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,

b) a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését-célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,

c) a szociális válsághelyzetben levő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása,

- d) a szabadidős programok szervezése,
- e) a hivatalos ügyek intézésének segítése.

(2) A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében

a) a veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,

b) a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,

c) az a) pontban, valamint a 17. § (1) bekezdésében meghatározott személyekkel és intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása.

(3) A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében

a) családgondozás a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozására,

b) a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,

c) az egészségügyi és a szociális ellátás, valamint a hatósági beavatkozás kezdeményezése,

d) javaslat készítése a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására.

(4) A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében

a) a családgondozás biztosítása- az otthont nyújtó ellátást illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve – a család, gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,

b) az utógondozás biztosítása – az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve – a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez.

Gyermekjóléti szolgálat

40. §

(1) A települési önkormányzat a 39. §-ban meghatározott gyermekjóléti szolgáltatás szervezését, irányítását és összehangolását gyermekjóléti szolgálat működtetésével ' vagy családsegítő szolgálat keretében, illetve a külön jogszabályban meghatározott képesítési előírásoknak megfelelő személy foglalkoztatásával biztosítja (a továbbiakban együtt: gyermekjóléti szolgálat).

(2) A gyermekjóléti szolgálat – összehangolva a védőnői szolgálattal – szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. Tevékenysége körében a 39. §-ban foglaltakon túl

a) folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,

b) meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,

c) elkészíti a védelembe vett gyermek gondozási-nevelési tervét,

d) szervezi a helyettes szülői hálózatot,

e) segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását,

f) felkérésre környezettanulmányt készít,

g) kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését,
h) a területi gyermekvédelmi szakszolgálat felkérésének megfelelően vizsgálja és feltárja az örökbe fogadni szándékozók körülményeit.

(3) Az (1) és (2) bekezdés szerinti gyermekjóléti szolgáltatás térítésmentes.

Gyermekek napközbeni ellátása

41. §

(1) A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

(2) A gyermekek napközbeni ellátását különösen

az olyan gyermekek számára kell biztosítani

a) akinek a testi, illetve szellemi fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége,

b) akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akivel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek, kivéve azt, akire nézve eltartója gyermekgondozási segélyben, gyermekgondozási díjban vagy ápolási díjban részesül,

c) akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

(3) A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető napközbeni, vagy hetes időszakra, különösen bölcsődében, családi napköziben, óvodában, iskolai napközis foglalkozás vagy házi gyermekfelügyelet keretében.

Bölcsőde

42. §

(1) A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-éig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

(2) A bölcsőde az (1) bekezdésben foglaltakon túl végezheti a fogyatékos gyermekek korai rehabilitációs és rehabilitációs célú nevelését és gondozását is. A bölcsődei ellátás keretében a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Kt.) szerinti szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a fogyatékos gyermek hatéves koráig fejlődését biztosító fejlesztő felkészítésben és nevelésben vesz részt.

(3) A bölcsőde az alapellátáson túl szolgáltatásként speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel, gyermekhotel működtetésével, vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatásokkal segítheti a családokat.

(4) A bölcsődei ellátás megszűnik

a) a bölcsődei nevelési év végén, ha a gyermek a 3. évét betöltötte.

b) ha a gyermek az (1), illetve (2) bekezdés szerinti életkort elérte.

Családi napközi

43. §

(1) A gyermekek napközbeni ellátásának minősül a bölcsődei és óvodai ellátásban nem részesülő, továbbá az iskolai oktatásban részesülő gyermeknek az iskola nyitvatartási idején kívüli, valamint az iskolai napközit vagy tanulószobai ellátást igénybe nem vevő gyermek családi napköziben történő, nem közoktatási célú ellátása.

(2) A családi napközi a családban nevelkedő gyermekek számára nyújt életkoruknak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, étkeztetést és foglalkoztatást. A fogyatékos gyermekek számára sajátos szükségleteikhez igazodó ellátást kell nyújtani.

Házi gyermekfelügyelet

44. §

(1) A házi gyermekfelügyelet keretében a gyermekek napközbeni ellátását a szülő vagy más törvényes képviselő otthonában gondozó biztosíthatja, ha a gyermek állandó vagy időszakos ellátása nappali intézményben nem biztosítható (pl. betegség miatt) és a szülő a gyermek napközbeni ellátását nem, vagy csak részben tudja megoldani.

(2) A házi gyermekfelügyelet keretében végzett napközbeni ellátás időtartama a szülő munkarendjéhez igazodik.

Gyermekek átmeneti gondozása

45. §

(1) A gyermekek átmeneti gondozása keretében a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) kell gondoskodni.

(2) A gyermekek átmeneti gondozását – a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő (a továbbiakban együtt: szülő) kérelmére vagy bejegyzésével – ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani, ha a szülő egészségügyi körülménye, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani. A fogyatékos gyermek számára a sajátos szükségleteihez igazodó ellátást kell biztosítani.

(3) A gyermekek átmeneti gondozásának helyén a gyermek otthontalanná vált szülője is elhelyezhető. A 14. évét be nem töltött gyermeket szüleitől elválasztani csak kivételesen indokolt esetben lehet. A szülő, gyermeke ellátásában munkarendjéhez igazodóan részt vesz.

(4) A gyermekek átmeneti gondozása során a gyermek iskolai oktatását- lehetőség szerint- iskolaváltás nélkül kell biztosítani.

(5) A gyermek átmeneti gondozásának megkezdéséről a szülőjének lakóhelye – ennek hiányában a tartózkodási helye – szerinti gyermekjóléti szolgálatot értesíteni kell.

(6) A gyermekek átmeneti gondozása az alapjául szolgáló ok fennállásáig, de legfeljebb hat hónapig tart.

46. §

(1) A gyermekek átmeneti gondozása keretében speciális ellátást és éjszakai bentlakást kell biztosítani az olyan gyermek számára, aki lakóhelyéről önkényesen eltávozott, így ellátás és felügyelet nélkül maradt.

(2) A gyermeknek az (1) bekezdésben meghatározott elhelyezéséhez minden esetben be kell szerezni a szülő beleegyező nyilatkozatát. Ha a szülő gyermekéről – az átmeneti gondozásról való értesítést követő – 3 napon belül nem gondoskodik, illetve ha az átmeneti gondozáshoz nem járul hozzá, haladéktalanul értesíteni kell a gyámhivatalt, a szükséges hatósági intézkedések megtételére.

47. §

(1) A gyermekek átmeneti gondozását meg kell szüntetni, ha azt a szülő kéri, vagy ha annak okai már nem állnak fenn.

(2) Megszűnik a gyermek átmeneti gondozása, ha a gondozás időtartama eltelt.

(3) Ha az átmeneti gondozás időtartama eltelt, azonban a gyermek családi környezetébe nem térhet vissza

a) az elhelyezés három hónappal meghosszabbítható, vagy

b) haladéktalanul értesíteni kell a gyámhivatalt, a szükséges intézkedések megtételére.

(4) A gyámhivatalt a hatodik hónap eltelte előtt is értesíteni kell, ha nyilvánvalóvá válik, hogy a gyermek családi környezetébe nem térhet vissza.

48. §

(1) A gyermekek átmeneti gondozása megszervezhető hetes vagy hosszabb időtartamra, különösen a települési önkormányzat jegyzője által kijelölt helyettes szülőnél, gyermekek átmeneti otthonában vagy családok átmeneti otthonában.

(2) A gyermekek átmeneti házi gondozásaként – a szülő kérelmére – a gyermek saját otthonában történő ellátását gondozó biztosíthatja, ha testi vagy lelki betegsége miatt a gyermek ellátása bentlakásos gyermekintézményben nem oldható meg, és ha ez a gondozás a gyermek érdekét szolgálja.

Helyettes szülő

49.§

(1) A helyettes szülő a családban élő gyermek átmeneti gondozását saját háztartásában biztosítja.

(2) Helyettes szülő az a nagykorú, cselekvőképes, büntetlen előéletű személy lehet, aki a külön jogszabályban meghatározott tanfolyamon eredménnyel részt vett és aki személyisége és körülményei alapján alkalmas a gyermek átmeneti gondozására, továbbá vállalja, hogy a szülő által meghatározott ideig a nála elhelyezendő gyermeket gondozza, neveli.

(3) A helyettes szülő egyidejűleg – saját gyermekeit is beszámítva – legfeljebb 5 gyermek gondozását végezheti.

(4) A helyettes szülőt a gyermekjóléti szolgálat szakmai tanáccsal segíti. A helyettes szülő köteles együttműködni a gyermekjóléti szolgálattal.

(5) A helyettes szülő tevékenységét a külön jogszabályban meghatározott helyettes szülői jogviszonyban végzi.

(6) Különösen indokolt esetben a helyettes szülő kérelmére, vagy beleegyezésével a (3) bekezdésben meghatározott gyermeklétszámtól – a gyermek érdekében – el lehet térni.

Gyermekek átmeneti otthona 50.§

(1) A gyermekek átmeneti otthonában az a családban élő gyermek helyezhető el, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül marad, vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett.

(2) A gyermekek átmeneti otthona segítséget nyújt – a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve – a gyermek családjába történő visszatéréséhez.

Családok átmeneti otthona

51. §

(1) Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, ha az elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől.

(2) A családok átmeneti otthona

a) biztosítja a szülő számára a gyermekével együttes lakhatást és a szükség szerinti további ellátást,

b) segítséget nyújt a szülőnek gyermeke teljes körű ellátásához, gondozásához, neveléséhez,

c) közreműködik a család otthontalanságának megszüntetésében, helyzetének rendezésében.

VII. fejezet

A gyermekvédelmi szakellátások

A gyermekvédelmi szakellátások célja

52. §

A szakellátás keretében kell biztosítani az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek otthont nyújtó ellátását, a fiatal felnőtt további utógondozói ellátását, valamint a szakellátást más okból igénylő gyermek teljes körű ellátását.

Otthont nyújtó ellátás

53. §

(1) Otthont nyújtó ellátás keretében biztosítani kell az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek számára:

a) a 45. § (1) bekezdése szerinti teljes körű ellátást,

b) a családi környezetébe történő visszahelyezését előkészítő, családi kapcsolatainak ápolását segítő családgondozást, vagy ha ez nem lehetséges, az örökbefogadásának elősegítését,

c) a családjába történő visszailleszkedéshez, önálló életének megkezdéséhez szükséges utógondozást.

(2) Az otthont nyújtó ellátás során a fogyatékos, beilleszkedési, magatartási vagy tanulási zavarokkal küzdő, valamint a kora miatt sajátos szükséglettel bíró gyermek számára speciális ellátást kell biztosítani.

(3) A speciális ellátás kiterjed a gyermek korához, állapotához és szükségleteihez igazodó oktatásra, szakképzésre, foglalkoztatásra, valamint ápolására, szocializációjára és reszocializációjára, továbbá rehabilitációs és rehabilitációs kezelésére is.

(4) Az utógondozói ellátás keretében kell lakhatást és szükség szerint további ellátást biztosítani azon átmeneti vagy tartós nevelésből kikerült fiatal felnőttnek, akinek utógondozói ellátását a gyámhivatal elrendelte.

(5) A gyermeket akkor is megilleti az otthont nyújtó ellátás, ha

a) iskolai nevelése és oktatása diákotthon, kollégium,
b) gondozása fogyatékosokat ápoló-gondozó intézmény (a továbbiakban: más bentlakásos intézmény) igénybevételével oldható meg.

(6) Az otthont nyújtó ellátást

a) a nevelőszülő a fenntartó támogatásával, ha ez nem lehetséges,
b) a gyermekotthon vagy,
c) más bentlakásos intézmény a területi gyermekvédelmi szakszolgálat közreműködésével biztosítja.

Nevelőszülők

54. §

(1) Nevelőszülő az a nagykorú, cselekvőképes, büntetlen előéletű, a külön jogszabályban meghatározott felkészítő tanfolyamon eredménnyel részt vett személy lehet, aki személyisége és körülményei alapján alkalmas a nála elhelyezett gyermek kiegyensúlyozott fejlődésének biztosítására, és a családjába történő visszakerülésének támogatására.

(2) Nem lehet nevelőszülő az, aki az e törvényben meghatározott feltételeknek nem felel meg, továbbá akinek a szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette, és az sem, akinek szülői felügyeleti joga szünetel, kivéve, ha a szünetelés oka az, hogy a gyermek a különélő másik szülő felügyelete alatt áll.

(3) Hivatásos nevelőszülő az a nevelőszülő, aki a külön jogszabályban meghatározott képesítési előírásoknak megfelel.

(4) Speciális hivatásos nevelőszülő az a hivatásos nevelőszülő, aki a képesítési előírásoknak megfelel és alkalmas a nála elhelyezett beilleszkedési, magatartási vagy tanulási zavarokkal küzdő, szenvedélybeteg, illetve egyéb körülmény miatt sajátos ellátást igénylő gyermek kiegyensúlyozott nevelésének biztosítására és családjába történő visszakerülésének elősegítésére.

(5) A nevelőszülő – saját gyermekeit is beszámítva – legfeljebb 5 gyermeket nevelhet.

(6) A hivatásos nevelőszülő – saját gyermekeit is beszámítva – legalább 3, legfeljebb 8 gyermeket nevelhet.

(7) A speciális hivatásos nevelőszülő – saját gyermekeit is beszámítva – legfeljebb 5 gyermeket nevelhet.

(8) A nevelőszülőnél, a hivatásos nevelőszülőnél, a speciális hivatásos nevelőszülőnél (a továbbiakban: nevelőszülő) elhelyezendő gyermekek számának meghatározásakor figyelembe kell venni a gyermek fogyatékoságát, személyiségzavarát vagy az egyéb különleges nevelést indokoló körülményt.

(9) Különösen indokolt esetben a nevelőszülő kérelmére vagy beleegyezésével az (5)-(7) bekezdésben meghatározott gyermeklétszámtól – a gyermek érdekében – el lehet térni.

55. §

(1) A nevelőszülő -jogszabályban meghatározott módon készített egyéni gondozási-nevelési terv alapján – a saját háztartásában nyújt teljes körű ellátást az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermeknek, valamint a fiatal felnőttnek.

(2) A nevelőszülő a gyámhivatal kirendelése alapján ellátja a gyámi feladatokat.

(3) A nevelőszülő a gyámhivatal határozata alapján biztosítja az általa nevelt gyermek kapcsolatát a kapcsolattartásra feljogosított szülőjével és közeli hozzátartozóival.

(4) A nevelőszülő tevékenységét a fenntartó szakmai tanácsadással, családgondozással és utógondozással segíti.

(5) A nevelőszülő tevékenységét a külön jogszabályban meghatározott nevelőszülői jogviszonyban végzi.

56. §

(1) A nevelőszülőt az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek, valamint a volt gondozott fiatal felnőtt ellátására nevelési díj illeti meg. A nevelési díj legalacsonyabb összege – gyermekenként – az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 120 %-a.

(2) A nevelési díj az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 140 %-a, ha a nevelt gyermek

a) a 132. § (1) bekezdésben meghatározott szerv által készített szakvélemény szerint súlyos beilleszkedési, magatartási vagy tanulási zavarban szenved,

b) tartósan beteg, illetőleg fogyatékos.

(3) A nevelőszülő a nevelési díj mellett külön ellátmányban is részesül a gyermek ruházatára, tankönyvére, tanszerére és a tanulmányai végzéséhez szükséges egyéb eszközökre, a gyermek költőpénzére, valamint a lakásfenntartás költségeinek kiegészítésére. Az ellátmány éves összege nem lehet kevesebb – gyermekenként – az éves nevelési díj 25 %-ánál.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott külön ellátmányt elsősorban pénzben biztosítják, és a nevelési díjjal együtt havonta folyósítják.

(5) A nevelőszülő a (1)-(3) bekezdésben meghatározott juttatásokat kizárólag a gyermek megfelelő ellátására fordíthatja.

Gyermekotthon

57. §

(1) A gyermekotthon otthont nyújtó ellátást biztosít az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek számára.

(2) A gyermekotthon szükség esetén befogadja az (1) bekezdésben meghatározott gyermek saját gyermekét, valamint az utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttet, illetve annak gyermekét.

(3) A gyermekotthon ellátja a sajátos ellátást igénylő, gyermekvédelmi gondoskodás alatt nem álló 3. évét be nem töltött – egészségügyi okok miatt – rászoruló gyermek átmeneti gondozását, valamint befogadhatja a gyermek otthontalanná vált szüleit, a szociális válsághelyzetben levő várandós anyákat.

(4) A gyermekotthon az (1)-(3) bekezdésben foglaltak érdekében

a) befogadja az átmeneti gondozást igénylő gyermeket és a gyermek helyzetének rendezése érdekében kezdeményezi a szükséges intézkedéseket,

b) gondoskodik az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek felvételéről, erről tájékoztatja a gyámhivatalt és a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot,

c) befogadja az utógondozói ellátásban részesülő -a létfenntartását önállóan biztosítani nem képes vagy nappali tagozaton tanulmányokat folytató vagy szociális (ápolást, gondozást, illetve rehabilitációt nyújtó) intézménybe felvételre váró – fiatal felnőttet,

d) biztosítja az általa elkészített egyéni gondozási-, nevelési terv szerint az otthont nyújtó ellátást, továbbá – a gyámhivatal kirendelése alapján – a gyámi feladatok ellátását és az ellátás rendszeres felülvizsgálatának előkészítését és ennek megfelelően

da) elősegíti a gyermek és családja kapcsolattartását, a gyermek családjához történő visszatérését, ennek érdekében együttműködik a családdal, a családdal foglalkozó gyermekjóléti szolgálattal, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatokkal és a gyámhivatallal,

db) tájékoztatja a gyámhivatalt a gyermek és a szülő kapcsolattartásának alakulásáról,

de) felkészíti a gyermeket a családi életre és önálló életvezetésre, valamint előmozdítja, hogy a gyermek tanulmányai sikeres befejezésével, szakma elsajátításával, illetve előtakarékossággal készüljön az önálló életre,

dd) utógondozást biztosít a volt gondozott gyermeknek, illetve fiatal felnőttnek.

(5) A gyermekotthon nevelőszülői hálózatot működtethet és elvégezheti az ehhez kapcsolódó felkészítést, családgondozást, valamint szakmai tanácsadást, nevelőszülői támogatást nyújthat,

(6) A gyermekotthon a területi szükségletekhez, valamint a külön jogszabályban meghatározott szakmai szabályokhoz igazodóan alakítja ki szervezetét, nevelési, gondozási rendszerét. Az intézmény gondozási, nevelési alapdokumentuma a nevelés célját, alapelveit és módszereit tartalmazó szakmai program.

(7) A gyermekotthon alaptevékenységével összhangban szolgáltatást végezhet a lakosság számára (pl. gyermeküdültetés, gyermekek napközbeni ellátása, gyermekek átmeneti gondozása), a gyermekotthon szolgáltatása azonban nem veszélyeztetheti alapfeladatainak ellátását.

58. §

(1) A speciális gyermekotthon, vagy a gyermekotthon speciális csoportja az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett, tartósan beteg, illetőleg fogyatékos, beilleszkedési, magatartási vagy tanulási zavarokkal küzdő, szenvedélybeteg, illetve kora miatt különleges ellátást igénylő gyermeknek nyújt gondoskodást, szocializációt és reszocializációt, valamint rehabilitációt és rehabilitációt.

(2) A speciális gyermekotthon a gyámhivatal felkérésére bentlakásos ellátás keretében végezheti a gyermekek személyiségvizsgálatát is.

59. §

(1) A gyermekotthon legalább 12, de legfeljebb 40 – önálló lakóegységben elhelyezett – gyermek otthont nyújtó ellátását biztosítja.

(2) A lakásotthon olyan gyermekotthon, amely legfeljebb 12 gyermek otthont nyújtó ellátását biztosítja önálló lakásban vagy családi házban, családi körülmények között.

(3) A beilleszkedési, magatartási vagy tanulási zavarokkal küzdő gyermekek speciális gyermekotthona

- korukra, egészségi állapotukra és fejlettségükre tekintettel – legfeljebb 15 gyermek otthont nyújtó ellátását, gondozását, rehabilitációját és rehabilitációját biztosítja.

(4) Ha a gyermekotthon kizárólag a fiatal felnőttek teljes körű utógondozói ellátását biztosítja, a gyermekotthon utógondozó otthonként működik.

Területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás

60. §

A területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás (a továbbiakban: gyermekvédelmi szakszolgáltatás) feladata az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek gondozási helye meghatározása érdekében

a) a gyermek személyiségvizsgálata, a gyermekre vonatkozó szakvélemény és elhelyezési javaslat elkészítése a gyámhivatal megkeresésére,

b) a gyermek egyéni elhelyezési tervének elkészítése a gyámhivatal megkeresésére,

c) az ideiglenes elhelyezési feladatot is ellátó nevelőszülő és gyermekotthon kijelölése.

61. §

A gyermekvédelmi szakszolgáltatás feladata a nevelőszülői hálózat szervezése, fenntartása és működtetése érdekében

a) a nevelőszülői alkalmasság vizsgálata, a nevelőszülő kiválasztása a külön jogszabályban rögzített szakmai követelmények figyelembevételével,

b) a nevelőszülő felkészítése – képzéssel és továbbképzéssel – feladatai ellátására és folyamatos segítése szakmai tanácsadással.

62. §

(1) A gyermekvédelmi szakszolgáltatás feladata a gyermek örökbefogadásának, illetve az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek örökbefogadhatóvá nyilvánításának és örökbeadásának szakmai előkészítése, az örökbefogadási eljárások lebonyolítása érdekében

a) nyilvántartás vezetése a gyámhivatal határozata alapján örökbefogadhatónak nyilvánított átmeneti nevelésbe, illetve az örökbefogadható tartós nevelésbe vett gyermekről, valamint a szülő, az egészségügyi szolgáltatást nyújtó szerv vagy személy, a gyermekjóléti szolgálat, családvédelemmel foglalkozó más szerv bejelentése alapján az örökbefogadható gyermekről,

b) az örökbe fogadni szándékozó személy tájékoztatása és felkészítése az örökbefogadásra,

c) az örökbe fogadni szándékozó egészségügyi és lélektani alkalmasságának vizsgálata a külön jogszabályban rögzített szakmai követelmények figyelembe vételével és róla – a gyámhivatal határozata alapján – nyilvántartás vezetése,

d) az eseti gondnoki jogkörben a szükséges intézkedések megtétele az átmeneti vagy a tartós nevelésbe vett gyermek esetén.

(2) A gyermekvédelmi szakszolgálat feladata az Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézet folyamatos tájékoztatása az (1) bekezdés a) és c) pontja alapján vezetett nyilvántartásokról.

63. §

A gyermekvédelmi szakszolgáltatás – a gyermekotthon e törvényben meghatározott feladatára tekintettel – az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek gyámja (hivatásos gyámja), gondozója egyéni program szerinti gondozási, nevelési tevékenységének segítése és szakmai ellenőrzése érdekében

a) elkészíti a gyermek egyéni gondozási-nevelési tervét,

b) a gyámhivatal megkeresésére, ennek hiányában félévenként hivatalból tájékoztatja a gyámhivatalt a gondozással-neveléssel kapcsolatos feladatok ellátásáról, a gyermek és a szülő kapcsolattartásának alakulásáról, illetve a szülőnek a gyermekét gondozó intézménnyel vagy személlyel való együttműködéséről,

c) jelzi a gyámhivatalnak, ha a gyám (a hivatásos gyám) jogkörének korlátozása, tisztségéből való felmentése vagy felfüggesztése indokolt,

d) szervezi az elhelyezési terv végrehajtását, és ennek érdekében – a gyermekjóléti szolgálattal együtt működve – családgondozást végez a vérszerinti család gyermekneveléséhez szükséges körülményei megteremtéséhez, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,

e) családgondozást, utógondozást vég

ez – a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve -a gyermek családjába való visszailleszkedéséhez, illetve önálló életvitelének elősegítéséhez, ha a gyermek gondozási helye nem gyermekotthon.

64. §

A gyermekvédelmi szakszolgáltatás az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és tartós nevelésbe vett gyermek gyámsága érdekében

a) eseti gondnoki jogkörben ellátja a gyermek képviseletét, ha a gyám a gyermeket nem képviselheti, illetve ha – különleges szakértelmet igénylő ügyben – a gyám nem tudja a gyermek képviseletét ellátni,

b) eseti gondnoki jogkörben ellátja a vagyonkezelői gondnoki feladatokat, ha a gyámhivatal nem hatalmazta fel a gyámot a gyermek vagyonának kezelésére,

c) a Csjt. 98. §-a (4) bekezdése alapján hivatásos gyámi jogkörben ellátja az egyes gyermek gyámságával kapcsolatos feladatokat.

65. §

A gyermekvédelmi szakszolgáltatás a szaktanácsadás keretében:

a) szakmai, módszertani segítséget nyújt a személyes gondoskodásra irányuló szakfeladatok ellátásához,

b) javaslatot készít a szakellátás fejlesztésére és elősegíti a tudományos kutatómunka gyakorlati alkalmazását.

Területi gyermekvédelmi szakszolgálat

66. §.

(1) A megyei és a fővárosi önkormányzat a 60. -65. §-okban meghatározott gyermekvédelmi szakszolgáltatást gyermekvédő intézet vagy más, szakszolgáltatást nyújtó intézmény működtetésével biztosítja (a továbbiakban: területi gyermekvédelmi szakszolgálat).

(2) A területi gyermekvédelmi szakszolgálat különösen:

- a) eseti gondnoki, vagyonkezelő gondnoki, hivatásos gyámi hálózatot működtet,
- b) ellátja a szaktanácsadással kapcsolatos feladatokat, valamint
- c) a megyei, fővárosi önkormányzat döntése alapján a gyermekek átmeneti gondozását és ideiglenes hatályú elhelyezését biztosító otthont működtet.

Gyermekvédelmi Törvény

HARMADIK RÉSZ **GYERMEKVÉDELMI GONDOSKODÁS**

67. §

(1) Ha a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges ellátás a szülő belegegyezésével nem biztosítható és ez a helyzet a gyermek fejlődését veszélyezteti, a települési önkormányzat jegyzője, illetve a gyámhivatal a veszélyeztetettség mértékétől függően a 15. § (4) bekezdésében felsorolt intézkedések valamelyikét megteszi.

(2) Ha a szülők között házassági vagy gyermekei-helyezési per van folyamatban és a gyermek érdekében gyermekvédelmi gondoskodás látszik indokoltnak, a bíróság haladéktalanul megkeresi a gyámhivatalt a szükséges intézkedések megtétele iránt.

(3) Ha a bíróság a gyámhivatalnak a szülői felügyelet megszüntetése, illetőleg a gyermek elhelyezése iránti keresetét elutasítja, a gyermekvédelmi gondoskodás más módját kell választani.

VIII. fejezet

Védelembe vétel

68. §

(1) Ha a szülő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételel megszüntetni nem tudja vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi.

(2) A védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a települési önkormányzat jegyzője a gyermek részére a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendeli ki és szükség esetén

a) kötelezi a szülőt, hogy folyamatosan vegye igénybe a gyermekek napközbeni ellátását,

b) kötelezi a szülőt, hogy gyermekével keressen fel valamely családvédelemmel foglalkozó személyt vagy szervezetet,

c) kezdeményezi az illetékes háziorvosnál – súlyos veszélyeztetettség esetén bármely orvosnál – a betegsége, illetve szenvedélybetegsége következtében állandóan vagy időszakosan kóros elmeállapotú szülő, a gyermekkel együtt élő más hozzátartozó orvosi vizsgálatát,

d) intézkedik a gyermek egészségét veszélyeztető körülmények megszüntetéséről az illetékes szervek bevonásával,

e) magatartási szabályokat állapít meg a gyermek számára kifogásolt magatartásának megszüntetése érdekében,

f) figyelmezteti a szülőt helytelen életvezetésének, magatartásának következményeire és felszólítja annak megváltoztatására.

(3) A családgondozó a védelembé vételkor a gyermekre vonatkozóan egyéni gondozási-nevelési tervet készít, melyhez a települési önkormányzat megkeresésére a területi gyermekvédelmi szakszolgálat segítséget ad.

(4) A települési önkormányzat jegyzője – kérelemre bármikor, hivatalból évente – felülvizsgálja a védelembé vétel indokoltságát. Ha a védelembé vétellel a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem lehet, a gyermek érdekében a gyermekvédelmi gondoskodás más módját kell választani. Erre a jogkövetkezményre a szülőt figyelmeztetni kell.

(5) A védelembé vétel nem érinti a szülő felügyeleti jogát.

69. §

(1) A települési önkormányzat jegyzője védelembé veheti

a) a szabálysértési hatóság értesítése alapján a tanköteles, vagy rendszeres iskolai oktatásban részesülő, szabálysértést elkövetett fiataikorút,

b) a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiataikorút,

c) a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a 14. évét be nem töltött gyermeket, és gondozásuk folyamatos segítése, a szülői nevelés támogatása érdekében részükre családgondozót rendel. A védelembé vétellel egyidejűleg a családi környezetben történő nevelésük előmozdítása érdekében a 68. § (2) bekezdése a) – f) pontjában meghatározott intézkedéseket teheti.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott védelembé vételre egyebekben a 68. § (3)-(5) bekezdésében foglaltak az irányadók.

IX. fejezet

Családba fogadás

70. §

(1) A szülői felügyeletet gyakorló mindkét szülő vagy a szülői felügyeletet egyedül gyakorló szülő kérelmére – a különélő másik szülő meghallgatásával -a gyámhivatal hozzájárulhat ahhoz, hogy a szülő egészségi állapota, indokolt távolléte vagy más családi ok miatt a gyermeket a szükséges ideig más, általa megnevezett család átmenetileg befogadja, gondozza és nevelje, feltéve, hogy a családba fogadás a gyermek érdekében áll.

(2) A családba fogadás ideje alatt a szülő felügyeleti joga szünetel.

(3) A családba fogadás a szülő tartási kötelezettségét nem érinti.

(4) A gyámhivatal a kérelem benyújtásakor tájékoztatja a szülőt jognyilatkozatának következményeiről.

71. §

(1) A gyámhivatal a családbafogadáshoz akkor járul hozzá, ha a családbafogadó szülő személyisége és körülményei alapján alkalmas a gyermek gondozására, nevelésére, a gyámság ellátására, valamint e feladatok ellátását maga is vállalja.

(2) A családba fogadó szülőt (szülőket) a gyámhivatal gyámul rendeli.

(3) A családba fogadás az alapul szolgáló ok előrelátható fennállásáig tart. A családbafogadást a gyámhivatal a gyám tájékoztatása alapján évente felülvizsgálja.

(4) A szülőt megilleti a kapcsolattartás joga, valamint a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben való együttes döntési jog. A gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben felmerült vitákban a gyámhivatal dönt.

(5) Különösen indokolt esetben a gyámhivatal a szülőt feljogosíthatja a vagyonnevelés és a gyermek vagyoni ügyében a törvényes képviselő jogával.

(6) A családbafogadást meg kell szüntetni, ha azt a szülő vagy a családba fogadó szülő kérte. Ha a családba fogadás oka továbbra is fennáll, a gyámhivatal a családba fogadás megszüntetését követően a gyermekvédelmi gondoskodás más formájáról intézkedik.

X. fejezet

Ideiglenes hatályú elhelyezés

72. §

(1) Ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete súlyosan veszélyezteti és emiatt a gyermek azonnali elhelyezése szükséges, a települési önkormányzatjegyzője, a gyámhivatal, valamint a bíróság, a rendőrség, az ügyészség, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága (a továbbiakban: beutaló szerv)

a szakellátás keretében a gyermeket ideiglenesen

a) a nevelésére alkalmas, azt vállaló különélő szülőnél, más hozzátartozónál, illetve személynél, vagy ha erre nincs lehetőség,

b) a legközelebbi ideiglenes gondozási feladatokat is ellátó nevelőszülőnél,- vagy ha erre nincs lehetőség – gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben helyezi el, és erről haladéktalanul értesíti az illetékes gyámhivatalt.

(2) A gyermeknek a gondozási helyre viteléről a beutaló szerv gondoskodik.

(3) Az ideiglenes hatályú elhelyezéstől kezdődően a szülő gondozási, nevelési joga szünetel. A beutaló szerv határozata fellebbezésre való tekintet nélkül azonnal végrehajtható.

73. §

(1) Az illetékes gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezést követően – függetlenül attól, hogy arra mely beutaló szerv intézkedése alapján került sor- 30 napon belül megvizsgálja, hogy

a) megszüntethető-e az ideiglenes hatályú elhelyezés,

b) az ideiglenes hatályú elhelyezés fenntartása vagy megváltoztatása mellett fennállnak-e a gyermekelhelyezés megváltoztatása, illetve a szülői felügyelet megszüntetése iránti perindítás feltételei.

(2) A bíróság gyermekelhelyezéssel kapcsolatos döntésének az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott perindítással történő megváltoztatására csak abban az esetben kerülhet sor, ha azok a körülmények, amelyekre a bíróság elhelyezési döntését alapította, később lényegesen megváltoztak.

74. §

(1) Ha a gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezés alapján azt állapítja meg, hogy a szülői felügyelet megszüntetésének okai nem állnak fenn, de a gyermek fejlődése a korábbi környezetében nincs biztosítva, 30 napon belül pert indít a szülő (szülők) ellen a gyermeknek a különélő másik szülőnek vagy harmadik személynél történő elhelyezése iránt.

(2) A gyámhivatal a per megindításával egyidejűleg megállapítja a szülő felügyeleti jogának szünetelését, a különélő másik szülő felügyeleti jogának feléledését, vagy azt a személyt, akinél a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték, a gyermek gyámjául rendeli.

75. §

Ha a gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezést követően azt állapítja meg,

hogy a szülői felügyelet megszüntetésének okai fennállnak, 30 napon belül pert indít a szülő ellen a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránt, a perindítással egyidejűleg megállapítja a szülő felügyeleti jogának szünetelését, továbbá

a) megállapítja a különélő másik szülő szülői felügyeleti jogának feléledését és felhívja őt a joga gyakorlására, ha a gyermeket ideiglenes hatállyal nála helyezték el,

b) a gyermek gyámjául rendeli azt a hozzátartozót vagy más személyt, akinél a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték,

c) gyámot, (hivatásos gyámot) rendel, ha a gyermeket ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben helyezték el.

76. §

(1) A gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezést megszünteti, ha

a) megállapítja, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezés feltételei nem álltak fenn és a gyermek fejlődése korábbi környezetében – szükség esetén védelembevétel mellett – biztosítható,

b) a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi,

c) a bíróság a szülői felügyelet megszüntetése, illetve a gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránti perben jogerősen döntött.

(2) A gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezést megváltoztatja, ha megállapítja, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezés feltételei fennálltak, azonban a gyermek nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben történő elhelyezését követően válik ismertté, hogy van a gyermek nevelésére alkalmas és azt vállaló különélő másik szülő, más hozzátartozó, illetve más személy, akinél a gyermek ideiglenes hatállyal elhelyezhető.

XI. fejezet

Nevelésbe vétel

Átmeneti nevelésbe vétel

77. §

(1) A gyámhivatal a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi, ha a gyermek fejlődését a családi környezete veszélyezteti és veszélyeztettségét az alapellátás keretében biztosított szolgáltatásokkal, valamint a védelembe vétellel nem lehetett megszüntetni, illetve attól eredmény nem várható, továbbá, ha a gyermek megfelelő gondozása a családján belül nem

biztosítható. Az átmeneti nevelésbe, vétellel egyidejűleg a gyámhivatal a gyermeket nevelőszülőnél, vagy – ha ez nem lehetséges – gyermekotthonban, illetve más bentlakásos intézményben helyezi el és gyámot (hivatásos gyámot) rendel.

(2) Az (1) bekezdés szerint átmeneti nevelésbe vett gyermek szülőjének szülői felügyeleti joga szünetel.

(3) Az átmeneti nevelésbe vétel addig biztosítja az egyéni elhelyezési terv szerint a gyermek otthont nyújtó ellátását, amíg a gyermek családja képessé válik a gyermek visszafogadására.

(4) A gyámhivatal a gyermek átmeneti nevelésbe vételéről soron kívül határoz. A határozat fellebbezésre való tekintet nélkül azonnal végrehajtható.

(5) A gyermeknek a nevelőszülőhöz, vagy gyermekotthonba, illetve más bentlakásos intézménybe viteléről a gyámhivatal rendelkezése alapján a gyermek törvényes képviselője vagy a gyermeket gondozó más személy, illetve a gyermek lakóhelye vagy tartózkodási helye szerinti települési önkormányzat jegyzője gondoskodik.

78. §

(1) A gyámhivatal az átmeneti nevelésbe vett gyermek és a szülő kapcsolatát, a szülőnek a nevelőszülővel, gyermekotthonnal, illetve más bentlakásos intézménnyel való együttműködését, továbbá a szülő magatartásában, életvitelében és körülményeiben beálló változásokat folyamatosan figyelemmel kíséri.

(2) Ha az átmeneti nevelésbe vett gyermek szülője kapcsolattartási jogával a gyermek vagy a gyermeket gondozó személy sérelmére visszaél és magatartásával a gyermek nevelését, testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését veszélyezteti, a gyermeket gondozó személy, illetve a gyermek gyámja (hivatásos gyámja) kezdeményezheti a gyámhivatalnál, illetve a bíróságnál a kapcsolattartási jog korlátozását, szüneteltetését vagy megvonását.

(3) Ha az átmeneti nevelésbe vett gyermek szülője neki felrőhatóan, a gyermek érdekét súlyosan sértő módon nem működik együtt a gyermekét gondozó nevelőszülővel vagy intézménnyel, a gyermekével nem tart kapcsolatot, továbbá magatartásán, életvitelén, körülményein a gyermek átmeneti nevelésének megszüntetése céljából nem változtat, illetőleg, ha a szülői felügyelet megszüntetésének egyéb oka valósult meg, a gyámhivatal pert indít a szülő ellen felügyeleti jogának megszüntetése iránt.

79. §

(1) A gyámhivatal az átmeneti nevelésbe vétel feltételeinek fennállását a gyám (hivatásos gyám) tájékoztatása alapján évente felülvizsgálja, és ennek során dönt az egyéni elhelyezési terv fenntartásáról vagy módosításáról.

(2) A gyámhivatal a szülő kérelmére vagy hivatalból a gyermek átmeneti nevelésbe vételét megszünteti, ha annak okai már nem állnak fenn.

(3) Megszűnik az átmeneti nevelésbe vétel, ha a gyermek tartós nevelésbe került, vagy nagykorúvá vált.

Tartós nevelésbe vétel

80. §

(1) A gyámhivatal a gyermeket tartós nevelésbe veszi, ha

a) a szülő (szülők) felügyeleti jogának megszüntetése miatt vagy más okból a gyermeknek nincs felügyeletet gyakorló szülője, feltéve, hogy a gyermek neveléséről a Csjt. 95-97. §-a alapján kirendelt gyám útján nem lehet gondoskodni,

b) a szülő a gyermeke örökbefogadásához az örökbefogadó személyének és személyi adatainak ismerete nélkül tett hozzájáruló nyilatkozatot, feltéve, hogy a gyermek ideiglenes hatállyal nem helyezhető el a leendő örökbefogadó szülőnél.

(2) A tartós nevelésbe vétellel egyidejűleg a gyámhivatal a gyermeket nevelőszülőnél, vagy – ha ez nem lehetséges –, gyermekotthonban, illetőleg más bentlakásos intézményben helyezi el és gyámot (hivatásos gyámot) rendel.

(3) A tartós nevelésbe vétel a gyermek otthon nyújtó ellátását egyéni elhelyezési terv szerint biztosítja – örökbefogadói családban, vagy ha ez nem lehetséges nevelőszülői családban, gyermekotthonban, illetve más bentlakásos intézményben – és felkészíti a gyermeket az önálló életre.

(4) A gyámhivatal a gyermek tartós nevelésbe vételéről soron kívül határoz. A határozat – ha a gyermek még nincs a gondozási helyén – fellebbezésre való tekintet nélkül azonnal végrehajtható.

(5) A gyermeknek a nevelőszülőhöz, a gyermekotthonba, vagy más bentlakásos intézménybe viteléről a gyermek lakóhelye vagy tartózkodási helye szerinti települési önkormányzat jegyzője gondoskodik.

(6) A gyámhivatal a tartós nevelésbe vételt a gyám (hivatásos gyám) tájékoztatása alapján évenként felülvizsgálja.

81. §

(1) Megszűnik a tartós nevelésbe vétel, ha

- a) a bíróság a szülői felügyeletet visszaállította,
- b) a gyermek a bíróság gyermek-elhelyezési döntését követően más személy gyámsága alá került,
- c) a gyermeket örökbefogadták,
- d) a gyermek nagykorúvá vált.

(2) A gyámhivatal a Csjt. 92. §-ának (3) bekezdése alapján kapcsolattartásra feljogosított szülő kérelmére a tartós nevelésbe vételt megszünteti, ha

- a) a gyermek örökbefogadására nem került sor és
- b) a szülő személye és környezete alkalmas a gyermek nevelésére, feltéve, hogy a megszüntetés a gyermek érdekében áll.

(3) A tartós nevelésbe vétel megszüntetésével egyidejűleg hatályát veszti a szülőnek a Csjt. 48. §-ának

(3) bekezdése alapján tett jognyilatkozata.

A gyermek gondozási helyének meghatározása

82. §

(1) A gyámhivatal az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek gondozási helyét – a gyermek és az átmeneti nevelésbe vett gyermek szülőjének meghallgatása után a települési önkormányzat jegyzőjének javaslatára – a területi gyermekvédelmi szakszolgálat szakmai véleményének segítségével határozza meg.

(2) Az elhelyezés során a gyámhivatalnak figyelemmel kell lennie a nevelés megkívánt folyamatosságára, a testvérek együttes elhelyezésére, a gyermek nemzetiségi, vallási, és kulturális hovatartozására, életkorára, egészségi állapotára, szocializációs szintjére, valamint a korábbi lakóhelyétől és tanintézményétől való távolságra.

(3) A gyermek tartós – családszerű – környezetének biztosításához az átmeneti vagy tartós nevelésbe vétellel egyidejűleg, illetve legkésőbb az átmeneti vagy tartós nevelésbe vételtől számított 30 napon belül a területi gyermekvédelmi szakszolgálat egyéni – a gyermek véleményét figyelembe vevő – elhelyezési tervet készít, amelynek elfogadásáról a gyámhivatal dönt.

(4) Az egyéni elhelyezési terv megvalósításában, a feladatok teljesítésében a gyermek gondozója, gyámja (hivatásos gyámja), valamint az átmeneti nevelésbe vett gyermek szülője és a települési önkormányzat együttműködik,

(5) A gyámhivatal a nevelésbe vétel évenkénti felülvizsgálata során dönt a (3) bekezdésben meghatározott egyéni elhelyezési terv fenntartásáról vagy módosításáról.

83. §

(1) A gyámhivatal a gyermek gondozási helyét hivatalból vagy kérelemre megváltoztatja, ha

a) azok a körülmények, amelyekre elhelyezési döntését alapította, később lényegesen megváltoztak és ezért a gyermek nevelését az addigi környezetében már nem, vagy nem megfelelő módon lehet biztosítani,

b) a gondozási hely megváltoztatása a gyermek érdekében más okból szükséges.

(2) A gyámhivatal a gondozási hely megváltoztatásáról tájékoztatja azt a szülőt, akinek szülői felügyeleti joga szünetel, valamint a gyermek otthont nyújtó ellátását biztosító intézményt vagy személyt.

(3) A gyám (hivatásos gyám) felmentése vagy elmozdítása esetén a gyámhivatal egyidejűleg új gyámot (hivatásos gyámot) rendel és – szükség esetén – meghatározza a gyermek új gondozási helyét.

XII. fejezet

A gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló egyes gyermek gyámsága

A gyám kirendelése és jogállása

84. §

(1) A gyámhivatal a gyermek részére gyámot rendel, ha

a) ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben helyezte el a gyermeket és pert indított a szülői felügyelet megszüntetése iránt,

b) átmeneti vagy tartós nevelésbe vette a gyermeket.

(2) Gyámul rendelhető a gyámi feladatok ellátására alkalmas

a) nevelőszülő,

b) gyermekotthon vezetője, ahol a gyermeket a gyámhivatal elhelyezte. -

(3) Ha a gyámhivatal az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermeket más bentlakásos intézményben helyezte el, vagy ha a nevelőszülő a Csjt. 100. §-ának (3) bekezdése alapján a gyámságot nem vállalta, továbbá ha a (2)

bekezdésben meghatározott személyek gyámul nem rendelhetők, a gyámhivatal a gyermek számára a területi gyermekvédelmi szakszolgálat részéről erre kijelölt hivatásos gyámot rendeli ki. A hivatásos gyám egyidejűleg legfeljebb 40 gyermek gyámságát látja el.

85. §

(1) Ha a gyámságot a 84. § (2) bekezdésében meghatározott gyám látja el, a gyámra az e törvényben meghatározott kivételekkel a Csjt. gyámságra vonatkozó rendelkezései az irányadóak.

(2) Ha a gyámi feladatokat a gyámhivatal által kirendelt nevelőszülő vagy gyermekotthon vezetője látja el, a gyám a gyermek gondozója, nevelője, törvényes képviselője és – ha a gyámhivatal felhatalmazta
- vagyonának a kezelője.

(3) A gyámsággal járó jogok és köteleességek – ha a gondozás-nevelés megkezdését a gyermek tartózkodási helye nem akadályozza – a gyámot a kirendelő határozat kézbesítését követő naptól kezdve illetik meg, illetve terhelik.

(4) A gyám tevékenységét a gyámhivatal irányítja és felügyeli, feladatainak ellátásához a területi gyermekvédelmi szakszolgálat segítséget nyújt.

(5) A gyám működéséről, a gyámsága alatt álló gyermek ügyeiről félévente írásban köteles tájékoztatást adni a gyámhivatalnak. E tájékoztatási kötelezettség nem érinti a törvény szerinti számadási kötelezettséget.

(6) Ha a gyámhivatal a gyámot tiszttségéből elmozdítja, vagy azonnali hatállyal felfüggeszti, ezen intézkedésével egyidejűleg új gyámot rendel és – szükség esetén – meghatározza a gyermek új gondozási helyét.

A gyermek gondozása és nevelése

86. §

(1) A gyám elősegíti a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, nevelését és gondoskodik a gyermek teljes körű ellátásáról.

(2) Ha a gyám jogkörét nevelőszülő látja el, a nevelőszülő a gyermeket a saját háztartásában gondozza és neveli.

(3) A gyámot a gyermek elhelyezésének joga nem illeti meg és a gyermek gondozási helyét csak a gyámhivatal engedélyével változtathatja meg.

(4) A gyám a gyermekkel közösen választja meg a gyermek életpályáját, figyelembe véve az átmeneti nevelésbe vett gyermek szülőjének véleményét, a gyermek képességeit, egyéb körülményeit. Az életpálya kijelölésével kapcsolatos” vitában a gyámhivatal dönt.

A gyermek képviselése

87. §

(1) A gyám joga és kötelessége, hogy a gyermeket személyi és – ha erre a gyámhivatal felhatalmazta -vagyoni ügyeiben képviselje.

(2) A gyám nem adhat hozzájáruló nyilatkozatot a gyermek örökbefogadásához. A gyám jognyilatkozatainak érvényességéhez szükséges a gyámhivatal jóváhagyása, ha a jognyilatkozat a gyermek családi jogállására és az ezzel kapcsolatos perindításra vonatkozik.

(3) A gyám kötelessége az otthonteremtési támogatás, valamint az utógondozói ellátás iránti igény benyújtásának figyelemmel kísérése és segítése.

(4) A gyámhivatal a gyermek vagy a gyám kérésére, továbbá hivatalból eseti gondnokot rendel ki a gyermek képviselőjének ellátására, ha a gyám, mint törvényes képviselő, a gyermeket a Csjt. szerint nem képviselheti, vagy ha a különleges szakértelmet igénylő ügyekben a gyám nem vállalkozik a gyermek képviselőjének ellátására.

(5) A gyámhivatal a (4) bekezdésben foglalt eseti gondnokot elsősorban a területi gyermekvédelmi szakszolgálatnak ezzel a munkakörrel megbízott dolgozói közül jelöli ki.

A gyermek vagyonának kezelése

88. §

(1) A gyámhivatal a gyámot – kérésére – felhatalmazhatja a gyermek vagyonának kezelésével járó feladatok ellátására is.

(2) Nem szükséges a gyámhivatal felhatalmazása az olyan jognyilatkozat érvényességéhez, amely a mindennapi élet szokásos szükségleteit biztosító kisebb jelentőségű szerződések megkötésére irányul.

(3) A gyámhivatal vagyonkezelésre vonatkozó felhatalmazása a vagyon egészére, vagy az ügyeknek meghatározott csoportjára vonatkozhat.

(4) A gyermek vagyonának kezelésére felhatalmazott gyám joga és kötelessége, hogy feladatkörében védje a gyermek érdekeit, gondoskodjon a vagyon megfelelő hasznosításáról és a rendes vagyonkezelés szabályai szerint intézze ügyeit.

(5) A gyám a gyermek vagyonát leltár alapján veszi át.

(6) A gyermek saját keresményéből a nevelőszülői háztartás költségeihez nem köteles hozzájárulni, a gyám a működése során felmerült kiadásainak megtérítését a gyermektől nem igényelheti.

89. §

(1) Ha a gyámhivatal a gyámot nem hatalmazta fel a gyermek vagyonának kezelésével járó feladatok ellátására, a gyermek részére vagyonkezelő eseti gondnokot rendel, elsősorban a területi gyermekvédelmi szakszolgálatiak ezzel a munkakörrel megbízott dolgozói közül.

(2) A gyámhivatal elbírálja a gyám, illetve a vagyonkezelő eseti gondnok eseti, rendes, valamint végszámadását.

A hivatásos gyám jogállása

90. §

Ha a gyámságot a 84. § (3) bekezdésében meghatározott hivatásos gyám látja el, feladataira a 85. § (3) – (8) bekezdésében, valamint a 91. §-ban meghatározott kivételekkel a Csjt. gyámságra vonatkozó rendelkezései az irányadóak.

91. §

(1) Ha a gyám jogkörét a hivatásos gyám látja el, a gyermek gondozásával és nevelésével kapcsolatos feladatokat a nevelőszülő, gyermekotthon, illetve más bentlakásos intézmény biztosítja.

(2) A hivatásos gyámot a gyermek elhelyezésének joga nem illeti meg és a gyermek gondozási helyét csak a gyámhivatal engedélyével változtathatja meg.

(3) A gyámhivatal hivatalból, továbbá a hivatásos gyám kérésére eseti gondnokot rendel ki a gyermek képviselőjének ellátására, ha a hivatásos gyám, mint törvényes képviselő, a gyermeket a Csjt. szerint nem képviselheti.

(4) A hivatásos gyám kötelessége az otthonteremtési támogatás, valamint az utógondozói ellátás iránti igény benyújtásának segítése és figyelemmel kísérése.

(5) A hivatásos gyám a működése során felmerült kiadásainak megtérítését a gyermektől nem igényelheti.

XIII. fejezet **Utógondozás**

92. §

(1) Az átmeneti és a tartós nevelés megszüntetése vagy megszűnése után a gyámhivatal legalább egy év időtartamra elrendeli az utógondozást, melynek keretében elősegíti a gyermek, a fiatal felnőtt családi környezetébe való visszailleszkedését, illetve önálló életének megkezdését.

(2) Az utógondozást – a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve – a gyermekotthon, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgálat gyermekvédelmi utógondozója végzi a társadalmi szervezetek, alapítványok, egyházi jogi személyek közreműködésével.

Utógondozói ellátás

93. §

(1) A gyámhivatal – a gyám (hivatásos gyám) javaslatára – a fiatal felnőtt kérelmére elrendeli a további utógondozói ellátását, ha létfenntartását önállóan biztosítani nem tudja, nappali tagozaton tanulmányokat folytat, illetve szociális bentlakásos intézménybe felvételét várja.

(2) A fiatal felnőtt az (1) bekezdésben meghatározott esetben továbbra is a nevelőszülő háztartásában, illetve a gyermekotthonban vagy utógondozó otthonban maradhat.

(3) Ha a fiatal felnőtt a megfelelő határidőn belül az utógondozói ellátást nem veszi igénybe és ennek okáról a nevelőszülőt vagy a gyermekotthon vezetőjét nem értesíti, az ellátást biztosító személy vagy intézmény megkeresi az illetékes gyámhivatalt és kezdeményezi az ellátás megszüntetését.

(4) Az utógondozói ellátásban részesülő nappali tagozaton tanulmányokat nem folytató munkaképes fiatal felnőtt köteles a megyei, fővárosi munkaügyi központtal együttműködni. A fiatal felnőtt további kötelességeit az intézmény házirendje állapítja meg.

(5) Megszűnik a fiatal felnőtt utógondozói ellátása

a) az ellátás megszüntetésére vonatkozó bejelentést követő – a házirendben meghatározott – idő elteltével,

b) a 24. évének betöltésével.

(6) A gyámhivatal az utógondozói ellátást megszünteti, ha a fiatal felnőtt

- a) ellátásának feltételei már nem állnak fenn,
- b) ellátását áthelyezés miatt más intézmény biztosítja,
- c) a házirendet többször súlyosan megsérti,
- d) a nevelőszülőjével szemben elfogadhatatlan magatartást tanúsít.

Gyermekvédelmi Törvény

NEGYEDIK RÉSZ A GYERMEKVÉDELMI FELADATOK ELLÁTÁSA ÉS IRÁNYÍTÁSA

XIV. fejezet

A helyi önkormányzat feladatai

A települési önkormányzat feladatai

94. §

(1) A települési önkormányzat, fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése.

(2) A települési önkormányzat az e törvényben foglaltak szerint biztosítja a rendszeres gyermekvédelmi támogatást, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatást, a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások keretében a gyermekjóléti szolgáltatást, a gyermekek napközbeni ellátását, a gyermekek átmeneti gondozását, szervezi és közvetíti a máshol igénybe vehető ellátásokhoz való hozzájutást.

(3) A települési önkormányzat által fenntartott intézmények ellátási területe a település lakosságára terjed ki, kivéve, ha az intézményt társulás keretében közösen tartják fenn, vagy ha az ellátást szerződésben vállalta más önkormányzat lakosságára is kiterjedően.

(4) Ha az intézmény ellátási területe a fenntartó önkormányzat illetékességi területét meghaladja – eltérő megállapodás hiányában – az ellátást valamennyi jogosult számára azonos feltételek szerint kell biztosítani. E rendelkezést kell alkalmazni az ellátás megszüntetése esetén is,

(5) Az intézményt fenntartó önkormányzat az intézménnyel nem rendelkező önkormányzat kérésére az ellátást nem tagadhatja meg, ha e törvény hatálybalépésekor vagy külön megállapodásuk alapján már biztosított ellátást.

A megyei és a fővárosi önkormányzat feladatai

95. §

(1) A megyei és a fővárosi önkormányzat az e törvényben foglaltak szerint biztosítja a személyes gondoskodást nyújtó szakellátás keretében az otthont nyújtó ellátást, a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást.

(2) A megyei és a fővárosi önkormányzat által fenntartott intézmények ellátási területe a megyére, a fővárosra kiterjed.

A feladatok ellátásának módja

96. §

(1) A személyes gondoskodás biztosítására kötelezettek feladatukat maguk vagy az e törvényben foglaltak szerint más szervekkel, személyekkel történő szerződéskötés útján, illetve társulásban látják el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott rendelkezések nem vonatkoznak a 101. § (3)-(4) bekezdésében említett ellátásra.

(3) A helyi önkormányzat gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai ellátásáról - külön jogszabályban meghatározottak szerint- évente átfogó értékelést készít, amelyet a képviselőtestület megtárgyal. Az értékelésről tájékoztatja a megyei gyámhivatalt és az Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézetet.

(4) A helyi önkormányzat kezdeményezheti a megyei gyámhivatalnál - gyermekjóléti és gyermekvédelmi szakmai módszertani és továbbképzési feladatok ellátására - személyes gondoskodást nyújtó intézmény kijelölését.

Ellátási szerződés

97. §

(1) Az e törvényben meghatározott személyes gondoskodást nyújtó ellátást, vagy egyes körülhatárolható és elkülöníthető feladatok ellátását a helyi önkormányzat, valamint az állami szerv nem állami szervvel kötött ellátási szerződés útján is biztosíthatja.

(2) Ha az ellátási szerződés alapján a feladat ellátásban vallási vagy világnézeti elkötelezettségű nem állami szerv működik közre, a megállapodás megkötése nem mentesíti a helyi önkormányzatot, valamint az állami szervet a feladatellátási kötelezettség alól azon gyermek tekintetében, akinek szülője nem kívánja a nem állami szerv szolgáltatását igénybe venni.

(3) Az ellátási szerződés tartalmát a felek szabadon állapítják meg azzal, hogy a szerződés az Szt. 121. §-ában meghatározottakon túl tartalmazza

a) azt az időszakot, amelyre a szerződést kötötték, amely időszak a bentlakásos gyermekintézmény esetén nem lehet kevesebb 5 évnél,

b) a szolgáltatást végző nem állami szerv nyilatkozatát a nyilvántartási kötelezettség, az adatkezelés és az adatvédelem szabályainak ismeretére és betartására.

(4) Az ellátási szerződés létrejöttét a helyben szokásos módon közzé kell tenni.

(5) A helyi önkormányzat képviselőtestülete az ellátási szerződés megkötésének, a szerződés módosításának, illetve megszüntetésének jogát nem ruházhatja át.

A gyermekvédelmi szolgáltatást végző nem állami szervek működésének engedélyezése

98. §

(1) A külön jogszabályban meghatározott feltételekkel bármely nem állami szerv a gyermekek védelmét biztosító szolgáltató tevékenységet folytathat, ilyen intézményt, helyettes szülői és nevelőszülői hálózatot, gyermekjóléti szolgálatot, területi gyermekvédelmi szakszolgálatot (a továbbiakban együtt: gyermekvédelmi szolgáltatást) létesíthet és tarthat fenn.

(2) A gyermekvédelmi szolgáltatás keretében nem végezhető olyan szolgáltató tevékenység, amelyet jogszabály kizárólagosan állami szerv hatáskörébe utal.

99. §

(1) A gyermekvédelmi szolgáltatásra – az e törvényben foglalt kivételekkel – a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények működésére vonatkozó rendelkezések az irányadóak.

(2) Gyermekvédelmi szolgáltatás keretében szolgáltató tevékenységet a külön jogszabályban meghatározott képesítésű személy végezhet.

(3) A gyermekvédelmi szolgáltatásnak meg kell felelnie az e törvényben és a szakmai szabályokban foglalt követelményeknek.

100. §

(1) A gyermekvédelmi ellátó rendszer része minden olyan gyermekvédelmi szolgáltató, amely a szakmai szabályok alapján meghatározott szolgáltatások nyújtására működési engedéllyel rendelkezik.

(2) A külön jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén szükséges működési engedélyt

a) gyermekjóléti szolgáltatás, gyermekek napközbeni ellátása esetén a gyermekvédelmi szolgáltatás székhelye, illetve telephelye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője,

b) az a) pontban nem szabályozott szolgáltató tevékenység esetén a gyermekvédelmi szolgáltatás székhelye, illetve telephelye szerint illetékes megyei gyámhivatal (az a) és b) pont a továbbiakban együtt: működést engedélyező szerv) adja ki.

(3) A működést engedélyező szerv a gyermekvédelmi szolgáltatás szakmai tevékenységét a külön jogszabályban foglaltak szerint ellenőrzi.

XV. fejezet

A népjóléti miniszter feladatai

101.§

(1) A népjóléti miniszter ellátja a gyermekek védelmét biztosító feladatok ágazati irányítását.

(2) A népjóléti miniszter az (1) bekezdésben foglalt ágazati irányító jogkörében

a) meghatározza a gyermekek védelmét biztosító feladatok szakmai, képzési követelményeit, a feladatok törvényességi és szakmai ellenőrzési rendjét,

b) létrehozza és fenntartja az országos szakmai intézeteket, kollégiumokat,

c) ellátja a gyámhivatalok szakmai felügyeletével és irányításával kapcsolatos feladatokat,

d) megszervezi a különleges ellátást igénylő gyermekek gondozását biztosító intézményhálózatot,

e) biztosítja a gyermekek védelmét szolgáló tudományos kutatások és nemzetközi kapcsolatok fejlesztési feltételeit,

f) kezdeményezi – az érintett miniszterekkel együttműködve – a külföldön ellátatlanul maradt magyar állampolgárságú gyermekekről való gondoskodás iránti intézkedések megtételét,

g) összehangolja és szervezi a gyermekek védelmét biztosító rendszer irányításához és egységes működéséhez szükséges nyilvántartási és információs rendszert.

(3) A népjóléti miniszter gondoskodik a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt vagy oda előzetes letartóztatásba helyezett fiatalok bünelkövetők nevelésének feltételeiről, ennek érdekében javító intézeteket tart fenn és – az igazságügyi miniszterrel együttesen – ellátja a felügyeletükkel kapcsolatos feladatokat.

(4) A népjóléti miniszter a megyei gyámhivatal mellett működő hivatásos pártfogók útján biztosítja a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 119. §-a alapján szükségessé vált pártfogó felügyelet végrehajtását és – az igazságügyi miniszterrel együttesen – ellátja az ágazati irányításukkal kapcsolatos feladatokat.

Az Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézet

102.§

Az Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézet továbbképző, tudományos és módszertani intézmény. Az Intézet ellátja a szakmai módszertani ellenőrzéssel, a tudományos kutatás támogatásával, a nemzetközi kapcsolatokkal összefüggő, valamint a külön jogszabály által tevékenységi körébe utalt szakértői és speciális szolgáltató feladatokat.

A Család- és Gyermekvédelmi Szakmai Kollégium(ok)

103. §

(1) A Család- és Gyermekvédelmi Szakmai Kollégiumok) [a továbbiakban: Kollégium(ok)] a népjóléti miniszter tanácsadó, véleményező és javaslattevő testülete®.

(2) A Kollégium(ok) működési feltételeit a népjóléti miniszter az Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézet útján biztosítja.

XVI. fejezet

Az intézményfenntartójának irányítási jogköre

104. §

(1) A gyermekek védelmét ellátó intézmény fenntartója:

- a) dönt az intézmény alapító okiratáról, gazdálkodási köréről, átszervezéséről, megszüntetéséről, tevékenységi körének módosításáról, nevének megállapításáról,
- b) meghatározza az intézmény költségvetését, valamint az intézményi térítési díjat,
- c) ellenőrzi az intézmény gazdálkodását és működésének törvényességét,
- d) jóváhagyja az intézmény szervezeti és működési szabályzatát, szakmai programját,
- e) értékeli a szakmai munka eredményességét,
- f) gondoskodik a szakemberek továbbképzéséről.

(2) A fenntartó a szervezeti és működési szabályzat jóváhagyását akkor tagadhatja meg, ha az jogszabályt sért. A szakmai program jóváhagyását akkor tagadhatja meg, ha az nem felel meg az e törvényben, valamint a szakmai jogszabályokban előírt követelményeknek.

(3) A fenntartó a törvényesség biztosítása érdekében ellenőrzi a házirend, valamint más belső szabályzatok jogszerűségét.

(4) A (3). bekezdésben meghatározott ellenőrzés eredményeképpen a fenntartó felhívja az intézmény vezetőjét a jogszabálysértés orvoslására, illetve annak eredménytelensége esetén a jogsértő házirendet vagy szabályzatot megsemmisíti.

(5) Az intézmény a szakmai munka eredményességének érdekében folyamatosan együttműködik a fenntartóval és indokolt esetben átfogó értékelést ad tevékenységéről.

(6) A fenntartónak a (3) és (5) bekezdésben megfogalmazott jogköre nem sértheti az intézmény szakmai programjában meghatározott önállóságát.

Gyermekvédelmi Törvény

ÖTÖDIK RÉSZ

A GYÁMÜGYI IGAZGATÁS SZERVEZETE ÉS FELADATA

XVII. fejezet

A gyámügyi igazgatás szervei

105. §

(1) Az e törvényben meghatározott gyámügyi feladatokba hivatásos pártfogói feladatok ellátása és irányítása, továbbá a gyermekek védelmét biztosító ellátórendszer működésének ellenőrzése állami feladat.

(2) Az állam az (1) bekezdésben meghatározott feladatokat.

- a) a települési önkormányzat jegyzője,
- b) a városi és megyei gyámhivatal,
- c) a megyei gyámhivatal mellett működő hivatásos pártfogók útján látja el.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott feladatok felügyeletét a népjóléti miniszter gyakorolja.

106.§

(1) Gyámügyi igazgatási ügyekben elsőfokon jár el

- a) a települési önkormányzat jegyzője,
- b) a városi gyámhivatal.

(2) A kijelölt városi gyámhivatal feladat- és hatásköreit kormányrendeletben meghatározott illetékességi területén a településekre kiterjedően is ellátja.

(3) A városi gyámhivatal az e törvényben meghatározott kivételekkel ellátja mindazon feladatokat, a-melyeket jogszabály az elsőfokú gyámhatóság hatáskörébe utal.

(4) A gyámügyi igazgatási ügyekben másodfokon jár el a megyei gyámhivatal.

XVIII. fejezet

A települési önkormányzat jegyzőjének feladat- és hatásköre

107. §

A települési önkormányzat jegyzője:

- a) teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot vesz fel,
- b) külön jogszabályban meghatározott esetben ügygondnokot, eseti gondnokot rendel ki, a kirendelt gondnokot felmenti, továbbá megállapítja munkadíját,
- c) a gyámhivatal felkérésére a gyámsági és gondnoksági ügyekben leltározási feladatokat végez, környezettanulmányt készít, valamint közreműködik a gyámhivatali határozat végrehajtásában,

d) felveszi a szülő nyilatkozatát, amelyben hozzájárul gyermeke ismeretlen személy általi örökbefogadásához,

e) dönt a gyermek védelembe vételéről és annak megszüntetéséről,

- f) a gyermeket azonnali intézkedést igénylő esetben a különélő másik szülőnél, más - Hozzá tartozónál, vagy más alkalmas személynél, illetve nevelőszülőnél, vagy - ha erre nincs mód - gyermekotthonban, vagy más bentlakásos intézményben helyezi el,
- g) a 132. § szerint szakértőt rendel ki és ment fel, továbbá megállapítja a szakértői díjat,
- h) dönt a 100. § a) pontja szerinti gyermekvédelmi szolgáltatás működésének engedélyezéséről,
- i) közreműködik a gyermektartásdíj iránti igény érvényesítésében a nemzetközi szerződésben meghatározottak szerint,
- j) közreműködik a gondozási díj, valamint a megelőlegezett gyermektartásdíj behajtásában,
- k) ellátja a törvényben vagy kormányrendeletben hatáskörébe utalt egyéb gyámügyi feladatokat.

XIX. fejezet

A gyámhivatal feladat- és hatásköre

108. §

(1) A gyámhivatal az illetékességi területén az e törvényben, valamint külön jogszabályban meghatározott feladat- és hatásköröket gyakorolja.

(2) A gyámhivatal

- a) ellenőrzi a személyes gondoskodást nyújtó ellátást,
- b) ellenőrzi a gyámügyi igazgatási feladatok ellátását,
- c) véleményezi az ellátórendszer átalakítására vonatkozó javaslatokat,
- d) közreműködik a képzési, továbbképzési feladatok ellátásában,
- e) elsőfokú hatósági jogkört gyakorol a törvényben vagy kormányrendeletben megállapított ügyekben,
- f) felettes szervként jár el a törvényben vagy kormányrendeletben megállapított gyámügyi igazgatási hatósági ügyekben,
- g) ellátja a törvényben vagy kormányrendeletben hatáskörébe utalt egyéb közigazgatási feladatokat.

A városi gyámhivatal feladat- és hatásköre

109.§

A városi gyámhivatal a gyermekek védelme érdekében

- a) elhelyezi a gyermeket ideiglenes hatállyal a különélő másik szülőnél, más hozzátartozónál, vagy alkalmas más személynél, illetve nevelőszülőnél, - ha erre nincs mód - gyermekotthonban, vagy más bentlakásos intézményben,
- b) megállapítja a szülői felügyeleti jog feléledését,
- c) dönt a más szerv által alkalmazott ideiglenes hatályú elhelyezés megszüntetéséről és megváltoztatásáról,
- d) átmeneti nevelésbe veszi a gyermeket, és egyidejűleg gyámot (hivatásos gyámot) rendel,
- e) tartós nevelésbe veszi a gyermeket, és egyidejűleg gyámot (hivatásos gyámot) rendel,

- f) dönt az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek kapcsolattartásáról,
- g) figyelemmel kíséri az átmeneti nevelésbe vett gyermek és a szülő kapcsolatának alakulását, a szülőnek a gondozó személlyel vagy intézménnyel való együttműködését,
- h) dönt a gyermek átmeneti vagy tartós nevelésbe vételének megszüntetéséről,
- i) dönt az utógondozás és az utógondozói ellátás elrendeléséről,
- j) dönt a gondozási díjfizetési kötelezettség megállapításáról, illetve megszüntetéséről,
- k) megállapítja az átmeneti vagy a tartós nevelésbe vett gyermek lakóhelyét.

110.§

A városi gyámhivatal a pénzübeni támogatásokkal kapcsolatban dönt

- a) az otthonteremtési támogatás megállapításáról,
- b) a gyermektartásdíj megelőlegezéséről.

111. §

A városi gyámhivatal a gyermek családi jogállásának rendezése érdekében

- a) teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatot vesz fel,
- b) megállapítja a gyermek családi és utónevét,
- c) hozzájárul - cselekvőképtelen jogosult esetén -a családi jogállás megállapítására irányuló per megindításához és egyidejűleg eseti gondnokot rendel.

112. §

A városi gyámhivatal az örökbefogadással kapcsolatban

- a) dönt a gyermeket örökbe fogadni szándékozók alkalmasságáról, és kérelemre elrendeli az örökbefogadásra alkalmas személyek nyilvántartásba való felvételét,
- b) dönt a gyermek örökbefogadhatónak nyilvánításáról,
- c) elbírálja és jóváhagyja a szülőnek azon jognyilatkozatát, amelyben hozzájárul gyermeke ismeretlen személy általi örökbefogadásához,
- d) dönt az örökbefogadás engedélyezéséről,
- e) dönt a felek közös kérelme alapján az örökbefogadás felbontásáról,
- f) kérelemre felvilágosítást adhat a vérszerinti szülő adatairól.

113. §

(1) A városi gyámhivatal pert indíthat, illetve kezdeményezhet

- a) a gyermek elhelyezése, illetve kiadása,
- b) a gyermeket megillető tartási követelés érvényesítése,
- c) a szülői felügyelet megszüntetése vagy visszaállítása,
- d) a gyermek örökbefogadásának felbontása,
- e) a cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés és annak megszüntetése,
- f) a számadási kötelezettség, illetve a számadás helyességének megállapítása iránt.

(2) A városi gyámhivatal feljelentést tesz

- a) a gyermek' veszélyeztetése vagy a tartás elmulasztása,
- b) a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt.

114. §

A városi gyámhivatal a szülői felügyeleti joggal, illetve a gyermektartásdíjjal kapcsolatban

- a) dönt a gyermek és a szülő kapcsolattartásáról,
- b) intézkedik a bíróság, valamint a gyámhivatal által szabályozott kapcsolattartás végrehajtásáról,
- c) dönt a szülő jognyilatkozatának érvényességéhez szükséges jóváhagyásról,
- d) dönt a szülői felügyeleti jogkörbe tartozó olyan kérdésről, amelyben a szülői felügyeletet együttesen gyakorló szülők nem jutottak egyetértésre,
- e) hozzájárul a gyermek családba fogadásához,
- f) jóváhagyja a gyermek végleges külföldre távozására vonatkozó nyilatkozatot,
- g) engedélyezi a gyermek részére a szülői ház vagy a szülők által kijelölt más tartózkodási hely elhagyását, illetve a feltételek megváltozása esetén visszavonja az e tárgyban kiadott engedélyt,
- h) dönt a gyermek házasságkötésének engedélyezéséről,
- i) eljár a külföldön lakó, vagy tartózkodó személy tartásdíj iránti igényével kapcsolatos ügyben.

115. §

A városi gyámhivatal a gyámsággal és gondnoksággal kapcsolatban

- a) a gyermek részére gyámot, hivatásos gyámot rendel,
- b) ideiglenes gondnokot, gondnokot, hivatásos gondnokot rendel,
- c) irányítja és felügyeli a gyám, a hivatásos gyám tevékenységét,
- d) felfüggeszti, elmozdítja vagy felmenti a gyámot, a gondnokot,
- e) külön jogszabályban meghatározott esetekben eseti gondnokot, zárgondnokot, ügygondnokot, az ügyeinek vitelében akadályozott személy képviselőjére és méhmagzat részére gondnokot rendel és ment fel, továbbá megállapítja a munkadíjukat.

116. §

A városi gyámhivatal a vagyonkezeléssel kapcsolatban

- a) dönt a gyermekek és gondnokoltak készpénz-vagyonának gyámi fenntartásos betétben vagy folyószámlán történő elhelyezéséről, illetve az elhelyezett pénz felhasználásáról, államilag garantált értékpapírba, biztosítási kötvénybe történő befektetéséről, letétben kezeléséről, valamint egyéb tárgyak letétbe helyezéséről,
- b) dönt a gyám, a gondnok vagyon- és bérlakás kezeléséhez kapcsolódó jognyilatkozata érvényességéhez szükséges jóváhagyásról,
- c) rendszeres felügyelete alá vonhatja a vagyonkezelést, ha a szülők a gyermek vagyonának kezelése tekintetében kötelességüket nem teljesítik,
- d) elbírálja a rendszeres és az eseti számadást, meghatározott esetekben a végszámadást,
- e) közreműködik a gyermekek, gondnokoltak ingó-és ingatlan vagyonával és vagyonértékű jogával kapcsolatos ügyekben,
- f) közreműködik a hagyatéki eljárásban.

117. §

A városi gyámhivatal a 132. § szerint szakértőt rendel és ment fel, továbbá megállapítja a szakértői díjat.

A megyei gyámhivatal feladat- és hatásköre

118. §

(1) A megyei gyámhivatal ellátja az illetékességi területéhez tartozó települési önkormányzat jegyzőjének, a városi gyámhivatalnak szakmai irányítását és felügyeletét, illetőleg másodfokú hatósági jogkört gyakorol a települési önkormányzat jegyzőjének, a városi gyámhivatalnak gyámügyi hatósági ügyeiben.

(2) A megyei gyámhivatal - a helyi önkormányzat kezdeményezésére - az Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézet bevonásával kijelöli az alapellátást, illetve a szakellátást nyújtó gyermekintézmények közül a szakmai módszertani és továbbképzési feladatokat ellátó intézményeket.

(3) A megyei gyámhivatal - az egészségügyi szakfelügyelet kivételével - az Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézet, vagy az általa kijelölt területi szakmai módszertani feladatokat ellátó intézmény bevonásával - külön jogszabályban meghatározottak szerint - ellenőrzi az állami és nem állami gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények működését.

119. §

A megyei gyámhivatal a 118. §-ban meghatározott feladatok ellátása során jogosult

- a) tájékoztatást, iratokat, információkat kérni és a helyszínen tájékozódni,
- b) szakmai koordinációs értekezletet összehívni.

120. §

(1) A megyei gyámhivatal elsőfokon dönt a 100. § (2) bekezdésének b) pontja szerinti gyermekvédelmi szolgáltatás működésének engedélyezése ügyében.

(2) A megyei gyámhivatal - a népjóléti miniszter által meghatározottak szerint - közreműködik az ágazati képzések, továbbképzések szervezésében.

121. §

(1) A megyei gyámhivatal - az Országos Család-és Gyermekvédelmi Intézet vagy a Család- és Gyermekvédelmi Szakmai Kollégium(ok) bevonásával -véleményezi az önkormányzati ellátórendszerek átalakítására vonatkozó javaslatokat, szükség esetén kezdeményezi a javaslatok megváltoztatását.

(2) A helyi önkormányzat köteles előzetesen kikérni a megyei gyámhivatal véleményét, ha

- a) személyes gondoskodást nyújtó intézményt kíván megszüntetni, illetőleg annak ellátási területét vagy az ellátási kötelezettség terjedelmét változtatja meg,
- b) az ellátórendszer működését szolgáló vagyont más célra kívánja felhasználni,
- c) az e törvényben vagy külön jogszabályban nem szabályozott új ellátást kíván bevezetni.

122. §

A megyei gyámhivatal mellett működő hivatásos pártfogó ellátja a fiatalok pártfogó felügyeletét.

XX. fejezet

A gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatás főbb szabályai

123. §

Az ellátásra jogosultság, a jogosultak jogainak és kötelezettségeinek megállapítására, a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásra az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény rendelkezéseit - az e törvényben meghatározott eltérésekkel - kell alkalmazni.

Általános illetékesség

124. §

(1) Az eljárásra az a települési önkormányzat képviselőtestülete, jegyzője vagy az a gyámhivatal (a továbbiakban: eljáró szerv) illetékes, amelynek a területén a gyermek szülői felügyeletet gyakorló szülőjének, gyámjának, az ügyei vitelében akadályozott, illetőleg a cselekvőképességet érintő gondnokság alatt álló személy gondnokának a lakóhelye van.

(2) Ha a szülői felügyeletet együttesen gyakorló szülők bejelentett lakása különböző illetékességi területen található, az eljáró szerv illetékességét a gyermek bejelentett lakóhelye határozza meg. Ha a gyermek bejelentett lakóhelye egyik szülőjének lakóhelyével sem azonos, az a szerv jár el, amelynek területén az anya lakóhelye található.

(3) Lakóhely hiányában - az (1) és (2) bekezdésben foglaltak szerint - az eljáró szerv illetékességét a tartózkodási hely határozza meg.

(4) Belföldi lakóhely hiányában, vagy ha a tartózkodási hely ismeretlen, az eljáró szerv illetékességét az utolsó ismert hazai lakóhely határozza meg, ennek hiányában az eljárásra a fővárosi főjegyző illetékes.

Egyéb illetékesség

125. §

(1) Bármely települési önkormányzat képviselőtestülete az arra rászoruló gyermek részére rendkívüli gyermekvédelmi támogatást biztosít, ha ennek hiányában a kérelem a gyermek életét, testi épségét veszélyeztetné. Az ellátást biztosító települési önkormányzat haladéktalanul értesíti az illetékes települési önkormányzatot, amelytől követelheti a kifizetett támogatás megtérítését.

(2) Bármely települési önkormányzat jegyzője, illetve bármely gyámhivatal - a törvényi feltételek fennállása esetén - intézkedik a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezése iránt, melyről haladéktalanul értesíti az illetékes gyámhivatalt.

(3) Ha a szülő a gyermek örökbefogadásához úgy ad hozzájáruló nyilatkozatot, hogy az örökbefogadó személyét és személyi adatait nem ismeri, a nyilatkozat felvételére bármely települési önkormányzat jegyzője, illetve bármely gyámhivatal illetékes.

(4) Ha a gyermeknek, illetve az ügyei vitelében akadályozott vagy cselekvőképességet érintő gondnokság alatt álló személynek nincs törvényes képviselője, illetve annak kiléte nem állapítható meg, az eljárásra az a szerv illetékes, amelynek területén a gyámrendelés, illetve gondnokrendelés szükségessé vált.

(5) A gondozási díj, valamint a megelőlegezett gyermektartásdíj behajtása iránti eljárásra a kötelezett lakóhelye szerinti települési önkormányzat jegyzője az illetékes.

(6) Az ideiglenes gondnok rendelésével, működésével és felmentésével, valamint a gondnokság alá helyezés iránti perrel kapcsolatos eljárásra a gondnokság alá helyezendő személy állandó lakóhelye szerinti gyámhivatal az illetékes.

(7) Méhmagzat részére az a gyámhivatal illetékes gondnokot rendelni, amelynek területén az anya lakóhelye van.

(8) Eseti gondnok rendelésére az a települési önkormányzat jegyzője, illetve az a gyámhivatal illetékes, amelynek területén a gondnok működésére szükség van.

(9) Ha a 16. évét betöltött gyermek kíván házasságot kötni, az előzetes engedélyt bármelyik házasulandó fél lakóhelye szerinti gyámhivatal megadhatja.

(10) Ha a gyermek a gyámhivatal engedélyével a szülői házat elhagyta, ezt követően a gyámhivatal illetékességét a gyermek lakóhelye határozza meg.

126. §

(1) Ha a gyermeket a gyámhivatal ideiglenes hatállyal a különélő másik szülőnél, másik hozzátartozónál vagy arra alkalmas más személynél helyezte el, az illetékesség nem változik a gyermek elhelyezésére irányuló per jogerős befejezéséig.

(2) Ha a gyermeket átmeneti nevelésbe vették, a gyámhivatal illetékessége mindaddig fennáll, ameddig a gyermek lakóhelye nem változik meg. Ha a gyermek lakóhelye megváltozik, a gyámhivatal illetékességét a gyermek lakóhelye határozza meg.

(3) A gyámhivatal illetékessége a tartós nevelésbe vétel fennállása alatt nem változik.

(4) A szülői felügyelet megszüntetése iránt pert indító gyámhivatal illetékes a gyermek tartós nevelésbe vételére is.

(5) Ha az örökbefogadás felbontásakor az örökbefogadott nagykorú, az illetékességet lakóhelye, ennek hiányában az örökbefogadó lakóhelye határozza meg.

(6) Ha a fiatalkorú nem a lakóhelyén tartózkodik, illetve a bíróság és - a vádemelés elhalasztása esetén - az ügyész magatartási szabályként tartózkodási helyéül nem a lakóhelyét állapította meg, a pártfogó felügyeletet a tartózkodási hely szerint illetékes hivatásos pártfogó látja el.

(7) A fiatal felnőttek utógondozói ellátása ügyében az a gyámhivatal illetékes, amely az önjogúvá válással összefüggésben döntött.

Egyéb eljárási szabályok

127. §

(1) A települési önkormányzat jegyzője, vagy a gyámhivatal - ha jogszabály másképp nem rendelkezik - a hatáskörébe tartozó ügyekben az eljárást hivatalból is megindíthatja.

(2) Az eljárásban a képviseleti jogosultságot közokirattal [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 195. § (1) és (2) bekezdés)] vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal [Pp. 196. § (1) bekezdés] kell igazolni.

128. §

A gyámügyi eljárásban meg kell hallgatni a szülőt és más törvényes képviselőt, a gondozót, a korlátozottan cselekvőképes személyt és az ítélőképessége birtokában levő cselekvőképtelen gyermeket, továbbá minden esetben azt, akivel szemben kötelezettséget kívánnak megállapítani, valamint - szükség szerint - a gyermek más közeli hozzátartozóit. A meghallgatást mellőzni lehet, ha a meghallgatás miatti késedelem elháríthatatlan kárral vagy veszéllyel járna.

129. §

(1) Az eljáró szerv az eljárásban mindenkor vizsgálja a kérelmező állampolgárságát, jogállását, valamint személyes jogát.

(2) Az eljáró szerv az ellátásra való jogosultság elbírálásához a kérelmezőt kötelezheti arra, hogy családja vagyoni, jövedelmi viszonyairól nyilatkozzék, illetve azokat igazolja.

(3) A gyermek szülője és más törvényes képviselője, gondozója kötelezhető arra, hogy saját vagy gyermeke egészségi állapotáról, munkavégzéséről, tanulói, hallgató jogviszonyáról nyilatkozzék, azokat igazolja

130. §

(1) Ha az eljáró szerv a kérelmező vagyoni, szociális, egészségügyi, kulturális, lakás- vagy egyéb körülményeinek tisztázására helyszíni szemlét tart, az ügyre vonatkozó lényeges nyilatkozatokat és a megállapításokat jegyzőkönyvben (a továbbiakban: környezettanulmány) rögzíti.

(2) Az eljáró szerv az eljárásban felhasználhat más hatóság, illetőleg családvédelemmel foglalkozó más szerv vagy személy által készített környezettanulmányt is, feltéve, hogy annak elkészítése óta 6 hónap még nem telt el.

(3) A gyámhivatal megkeresheti a települési önkormányzatjegyzőjét, hogy a kérelmezőnek az (1) bekezdésben megjelölt körülményeiről készítsen környezettanulmányt.

(4) Az eljáró szerv a bíróság és az ügyészség megkeresésére környezettanulmányt készít.

(5) Az ellátásban részesülő az ellátásra való jogosultság feltételeit érintő lényeges tények, körülmények megváltozásáról 15 napon belül értesíti az eljáró szervet.

131. §

(1) A helyi önkormányzat hatáskörébe tartozó ellátásoknál az igazolás és a nyilatkozat tartalmát, benyújtásának részletes szabályait, az elbírálás részletes szempontjait, a jövedelemszámításnál irányadó időszakot a helyi önkormányzat rendeletben szabályozza.

(2) A jövedelemszámításnál irányadó időszak- ha a törvény másképpen nem rendelkezik - a havonta rendszeresen mérhető jövedelmeknél a 6 hónapot, egyéb jövedelmeknél pedig az 1 évet nem haladhatja meg.

(3) A pénzbeni és természetbeni ellátás –jogerős megállapítása esetén - a kérelem benyújtásától esedékes.

132. §

(1) Ha az ügyben a gyermek személyiségével kapcsolatos jelentős tény vagy körülmény megítéléséhez különleges szakértelem szükséges, szakértőként elsősorban nevelési tanácsadót, szakértő- és rehabilitációs bizottságot, pszichiátriai szakellátó intézményt vagy családvédelemmel foglalkozó szervet, illetve szakértői névjegyzékbe felvett személyt kell megkeresni.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott esetben a települési önkormányzat jegyzője, a gyámhivatal arra kötelezi a szülőt vagy a törvényes képviselőt, hogy a gyermekkel keresse fel a szakértőként kirendelt szervet vagy személyt és közreműködésével járuljon hozzá a szakértői vizsgálat eredményességéhez.

133. §

(1) Az e törvényben meghatározott feltételek hiányában vagy az e törvény rendelkezéseinek megsértésével nyújtott ellátást meg kell szüntetni.

(2) Az ellátást jogosulatlanul és rosszhiszeműen igénybe vevőt kötelezni kell a pénzbeni ellátás visszafizetésére, természetbeni ellátás esetén a pénzegyenérték megfizetésére, személyes gondoskodást nyújtó ellátás esetén az intézményi térítési díj összegének megfizetésére (a továbbiakban: megtérítés).

(3) A folyamatosan nyújtott ellátás megtérítését legfeljebb egy évre visszamenőlegesen lehet elrendelni.

(4) Az ellátás megtérítését az eljáró szerv az igénybevétel jogosulatlanságáról való tudomásszerzéstől számított 3 hónapon belül rendelheti el. Nem lehet a megtérítést elrendelni, ha az igénybevételtől, illetve az ellátás megszűnésétől egy év már eltelt.

(5) Az eljáró szerv a megtérítést méltányosságból elengedheti, illetve csökkentheti.

Gyermekvédelmi Törvény

HATODIK RÉSZ **EGYÉB RENDELKEZÉSEK**

XXI. fejezet **Adatkezelés**

Általános szabályok

134. §

(1) A gyermekek védelmét biztosító feladat- és hatáskört gyakorló állami és nem állami szerv (a továbbiakban: adatkezelő szerv) az e törvényben szabályozott feladatai ellátásához a 135-136. §-ban felsorolt adatkörben személyes adatokat kezelhet.

(2) Az adatkezelő szerv gondoskodik arról, hogy a személyes adatok védelmének biztosítása érdekében

a) az érintett – ha törvény kivételt nem tesz – az adataihoz hozzáférhessen, illetve gyakorolhassa a helyesbítéshez vagy a törléshez való jogát,

b) a tárolt adatokat töröljék, ha azok oka e törvény rendelkezése szerint megszűnt.

(3) Az adatkezelő szerv biztosítja az adatok védelmét a véletlen vagy szándékos megsemmisítéssel, megsemmisüléssel, megváltoztatással, nyilvánosságra kerüléssel szemben, és azt, hogy azokhoz arra jogosulatlan szerv vagy személy ne férjen hozzá.

(4) E törvény felhatalmazása alapján az adatkezelésre jogosult szerv a kezelt adatokat személyes azonosító adatok nélkül statisztikai célra felhasználhatja, azokból statisztikai célra adatot szolgáltathat.

(5) A gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatási eljárás során a hatáskört gyakorló szerv a jogosultság megállapításához adatot kérhet a polgárok személyi adatait és lakcímét nyilvántartó szervtől.

(6) A személyes adatok felhasználására a népjóléti miniszter, a helyi önkormányzat, a gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatási hatáskört, illetve szociális hatáskört gyakorló szerv, a személyes gondoskodást nyújtó személy és intézmény, közoktatási és felsőoktatási intézmény, igazságszolgáltatási és ingatlan-nyilvántartási szerv, valamint pénzügyintézet, külföldi hatóság és bíróság jogosult e törvényben meghatározott módon és mértékben.

(7) Az e törvény alapján elrendelt adatkezelésre és az adatok védelmére egyebekben a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény rendelkezései az irányadóak.

135. §

(1) A gyermek, a szülő és más törvényes képviselő, a nevelőszülő, illetve a kapcsolattartásra jogosult közeli hozzátartozó (a továbbiakban együtt: érintett) személyazonosító adatainak a 15. § (1)-(4) bekezdéseiben meghatározott célból történő kezelésére az alábbi szervek jogosultak:

a) a helyi önkormányzat képviselőtestülete,

b) a települési önkormányzat jegyzője,

- c) a fővárosi főjegyző,
- d) a gyámhivatal,
- e) a gyermekjóléti szolgálat vezetője,
- f) a napközbeni ellátást nyújtó intézmény vezetője,
- g) az átmeneti otthon vezetője,
- h) a területi gyermekvédelmi szakszolgálat vezetője,
- i) a gyermekotthon vezetője,
- j) más bentlakásos intézmény vezetője,
- k) a helyettes szülő,
- l) a nevelőszülő.

(2) A gyermek, a szülő és más törvényes képviselő, a helyettes szülő és a nevelőszülő vagyoni helyzetére, egészségi állapotára és büntetlen előéletére vonatkozó, továbbá a gyermek tanulmányi eredményeivel, magatartásával és neveltségi állapotával kapcsolatos adatokat az (1) bekezdés a) -i) pontjai szerinti szervek kezelhetik a 15. § (1)-(4) bekezdései szerinti célból.

(3) Az örökbefogadó, illetve a családbafogadó személy személyazonosító adatait, továbbá egészségi állapotára és vagyoni helyzetére vonatkozó adatokat a területi gyermekvédelmi szakszolgálat, illetve a gyámhivatal kezelheti.

(4) Az (1) bekezdés a) – 1) pontjában felsorolt szervek, illetve személyek az érintett személyazonosító adatait, valamint a gyermek (2) bekezdésben meghatározott adatait a 15. § (1) – (4) bekezdései szerinti célból egymásnak átadhatják.

136. §

(1) A gyermek személyazonosító adatai, továbbá

- a) az ingatlanra vonatkozó adatok az ingatlan-nyilvántartás szerveinek az ingatlantulajdonnal kapcsolatos jogot érintő változás esetén,
- b) a készpénz vagyona vonatkozó adatok a pénzügyintézetnek a gyámhatósági fenntartásos betétkönyv vagy folyószámla kezelése, illetve egyéb szerződések megkötése céljából továbbíthatók.

(2) A gyermek személyazonosító adatai, továbbá az egészségi állapotára és vagyoni viszonyaira vonatkozó adatok továbbíthatók

- a) a szociális hatáskört gyakorló szervnek a szociális ellátás megállapítása,
- b) a rendőrségnek, az ügyészségnek, a bíróságnak, az igazságügyi szakértőnek bűnüldözés és bűnmegelőzés, illetve bírósági eljárás lefolytatása,
- c) a külföldi hatóságnak, illetve bíróságnak családi jogállás, gyermektartás, kapcsolattartás, gyámság, örökbefogadás, a gyermek érdekében tett ideiglenes intézkedés, valamint a gyermek jogellenes külföldre vitelének megszüntetése céljából.

(3) A gyermek személyazonosító adatain kívül

- a) a honvédelmi igazgatás szerveinek az egészségi állapotra vonatkozó adatok a hadkötelezettség teljesítése céljából,
- b) egészségügyi intézménynek az egészségi állapotra vonatkozó adatok gyógykezelés céljából,
- c) a közoktatási és felsőoktatási intézménynek a tanulmányi eredményre vonatkozó adatok továbbíthatók.

(4) A szülő és más törvényes képviselő személy azonosító adatai, továbbá az egészségi állapotára és vagyoni viszonyaira vonatkozó adatai, az (1)-(3) bekezdések szerinti szerveknek átadhatók.

Nyilvántartások vezetése

137. §

(1) Az ellátást nyújtó intézmény és személy az e törvényben előírt nyilvántartást köteles vezetni, az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programban, valamint a helyi önkormányzati rendeletben meghatározott adatokat köteles szolgáltatni.

(2) A nyilvántartás eszköze lehet minden olyan adattároló eszköz vagy módszer, amely biztosítja a 134. § (3) bekezdése szerinti védelmet.

138. §

(1) A jegyző az ellátásra való jogosultság megállapításához, megváltoztatásához és megszüntetéséhez nyilvántartást vezet. A nyilvántartás tartalmazza

a) a gyermek, a szülő vagy más törvényes képviselő, illetve tartásra köteles személy természetes személyazonosító adatait,

b) a jogosultsági feltételekre és az azokban bekövetkezett változásokra vonatkozó adatokat,

c) az ellátással kapcsolatos döntéseket,

d) a jogosultság és a térítési díj megállapításához szükséges jövedelmi adatokat.

(2) A jegyző nyilvántartást vezet a hatósági intézkedéssel védelembe vett gyermekekről.

A nyilvántartás tartalmazza

a) az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott adatokat,

b) a gyermek egészségi és neveltségi állapotára vonatkozó adatokat,

c) a hatósági intézkedésre vonatkozó döntést, annak időpontját,

d) a hatósági intézkedés felülvizsgálatának időpontját és eredményét.-

(3) A jegyző nyilvántartást vezet az apa adatai nélkül anyakönyvezett gyermekekről az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott adatok mellett a hatósági eljárásra vonatkozó döntésről.

(4) A jegyző nyilvántartást vezet az általa engedélyezett gyermekvédelmi szolgáltatásról és az ellenőrzéssel kapcsolatos döntésről.

139. §

A személyes gondoskodásban részesülő személyekről az ellátó személy vagy az intézmény vezetője nyilvántartást vezet. A nyilvántartás tartalmazza

a) a 138. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott adatokat,

b) az ellátás igénybevételének és megszűnésének időpontját,

c) a térítési vagy gondozási díj fizetési kötelezettség teljesítésére, elmaradására, behajtására, illetve elévülésére vonatkozó adatokat.

140. §

(1) A városi gyámhivatal nyilvántartást vezet

a) az általa megállapított és folyósított pénzbeni ellátásokról,

b) az ideiglenes hatállyal elhelyezett, valamint az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermekekről, a gyámság és gondnokság alatt állókról a 139. §-ban meghatározott adattartalommal,

c) az a) és b) pontban megjelölt személyek, valamint a gyermekek minden olyan vagyonáról, amely nem tartozik a szülő kezelésébe, amelyet a gyámhivatal rendszeres felügyelete alá vont, vagy amelyet a gyámhivatalhoz beszolgáltattak,

d) a vagyonnal rendelkező gyermekről a bekövetkező nagykorúsága szerint.

(2) A megyei gyámhivatal egységes nyilvántartást vezet az általa engedélyezett gyermekvédelmi szolgáltatásokról és az ellenőrzéssel kapcsolatos döntésekről.

(3) A megyei gyámhivatal egységes nyilvántartást vezet az általa pártfogolt fiatakorúakról a 138. § (1) bekezdésének a) pontjában és (2) bekezdésében meghatározott adattartalommal.

141. §

(1) A területi gyermekvédelmi szakszolgálat vezetője nyilvántartást vezet

a) a nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben elhelyezett gyermekekről és az üres férőhelyekről,

b) az ideiglenes (átmeneti) gondozási feladatokat is ellátó nevelőszülőkről és gyermekotthonokról,

c) az örökbefogadhatónak nyilvánított, illetve örökbefogadható gyermekekről, valamint az örökbefogadásra váró szülőkről a 135. § (3) bekezdésében meghatározott adattartalommal,

d) az általa kijelölt, eseti gondnoki és hivatásos gyámi feladatokra kirendelhető személyekről.

(2) Az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott nyilvántartásokról – a titkos örökbefogadás kivételével – a területi gyermekvédelmi szakszolgálat kérelemre tájékoztatja a szülőket, valamint az örökbefogadásra váró szülőket.

(3) Az (1) bekezdésben szereplő nyilvántartások adatairól, az azokban bekövetkezett változásokról a területi gyermekvédelmi szakszolgálat rendszeresen tájékoztatja a megyei gyámhivatalt és az Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézetet.

142. §

(1) Ha törvény másképp nem rendelkezik, a 138-141. §-ok szerint vezetett nyilvántartásból – a jogosultság, illetve a gyermek nagykorúságától számított 25 év elteltével – törölni kell az adott személyre vonatkozó adatokat.

(2) A 138-141. §-ok rendelkezései az irányadóak a személyes gondoskodás megszervezésének a nem állami szerv által az önkormányzattól történő átvállalása, illetve a törvény által nem szabályozott, az önkormányzat képviselőtestülete vagy a jegyzője feladat- és hatáskörébe tartozó ellátásokról vezetett nyilvántartás esetén is.

XXII. fejezet

A gyermekek védelmének főbb finanszírozási szabályai

143. §

(1) A gyermekvédelmi rendszer működéséhez szükséges pénzügyi fedezetet a központi költségvetés és az önkormányzat hozzájárulása biztosítja, amit az igénylő által fizetendő térítési és gondozási díj egészít ki.

(2) Az állam hozzájárul az önkormányzat által megállapított és folyósított pénzbeni és természetbeni ellátások kiadásaihoz, valamint a helyi önkormányzat által fenntartott, a személyes gondoskodás keretébe tartozó ellátási formák működési és fejlesztési költségeihez.

(3) Az állam a helyi önkormányzatok feladatainak ellátásához

a) az állandó lakos után járó differenciált szociális és gyermekjóléti normatív állami hozzájárulással (a továbbiakban: szociális és gyermekjóléti normatíva),

b) a fenntartott intézményben ellátott gyermekek után járó normatív állami hozzájárulással,

c) a települési önkormányzat jegyzője, illetve a gyámhivatal határozata alapján ideiglenes hatállyal elhelyezett, valamint átmeneti és tartós nevelésbe vett gyermek után, továbbá a korábban gondozás alatt álló fiatal felnőtt után járó normatív állami hozzájárulással,

d) kötött felhasználású támogatásokkal járul hozzá.

(4) A szociális és gyermekjóléti normatíva összege a települési önkormányzat területén élő lakosság szociális helyzete, valamint az állandó lakosú gyermek száma szerint eltérő. A differenciálás alapjául szolgáló mutatókat évente a költségvetési törvény rögzíti.

(5) A normatív állami hozzájárulással történő támogatás szakmai céloknak megfelelő módját és mértékét a költségvetési törvény határozza meg.

144. §

(1) A gyermektartásdíj megelőlegezésének, valamint az otthonteremtési támogatásnak a teljes fedezetét a központi költségvetés előleg nyújtásával biztosítja.

(2) Szakmai programok meghirdetésével kell elősegíteni a helyi önkormányzat részére meghatározott ellátási formák létrehozásának, valamint olyan mértékű fejlesztésének és korszerűsítésének támogatását, amely lehetővé teszi az önkormányzat az e törvényben előírt kötelezettségének teljesítését.

145. §

(1) A külön törvényben meghatározott normatív hozzájárulásra jogosult a gyermekjóléti, illetve a gyermekvédelmi személyes gondoskodást nyújtó, közfeladatot ellátó

a) egyházi jogi személy,

b) alapítvány,

c) közalapítvány,

d) közhasznú társaság,

e) társadalmi szervezet,

f) egyéni és társas vállalkozás.

(2) A gyermekjóléti, illetve a gyermekvédelmi személyes gondoskodást nyújtó ellátások normatív állami hozzájárulását kormányrendeletben meghatározottak szerint kell igényelni és folyósítani. A folyósítás feltétele, hogy az ellátás működése és tevékenysége, valamint intézményi térítési díja megfeleljen a jogszabályi előírásoknak.

Térítési díj

146. §

(1) A térítési díjra az e törvényben meghatározott kivételekkel az Szt. térítési díjra vonatkozó rendelkezései az irányadóak.

(2) Az e törvényben meghatározottak szerint a személyi térítési díjat

- a) az ellátást igénybe vevő nagykorú jogosult,
- b) az ellátást igénybevevő gyermek esetén a szülői felügyeletet gyakorló szülő, vagy más törvényes képviselő,
- c) az ellátást igénybevevő gondnokolt esetén a törvényes képviselő (a továbbiakban: kötelezett) az intézménynek fizeti meg,

(3) A gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított gyermekétkeztetés kivételével a személyes gondoskodást nyújtó alapellátási szolgáltatások személyi térítési díjának megállapításánál a kötelezett rendszeres havi jövedelme vehető figyelembe.

147. §

(1) A személyes gondoskodást nyújtó ellátások intézményi térítési díját

- a) helyi önkormányzat által fenntartott intézmény esetén a képviselőtestület,
- b) nem állami szerv esetén a tulajdonos évenként kétszer állapíthatja meg.

(2) A személyi térítési díj nem haladhatja meg az intézményi térítési díj összegét.

(3) Ingyenes ellátásban kell részesíteni a jogosultat, ha a térítési díj fizetésére kötelezett jövedelemmel nem rendelkezik.

(4) Az intézményi térítési díjról az ellátási területen élő lakosságot tájékoztatni kell.

148. §

(1) A személyes gondoskodást nyújtó alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátása személyi térítési díjának megfizetésére a szülői felügyeleti joggal rendelkező szülő vagy más törvényes képviselő köteles.

(2) A gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézményben az alapellátások keretébe tartozó szolgáltatások közül csak az étkezésért állapítható meg térítési díj.

(3) A gyermekek napközbeni ellátása (a továbbiakban: gyermekétkeztetés) intézményi térítési díjának alapja az élelmezés nyersanyagkötségének egy ellátottra jutó napi összege.

(4) A személyi térítési díjat az intézményvezető a (3) bekezdés szerinti napi összeg általános, forgalmi adóval növelt összegének és az igénybevett étkezések számának, valamint az (5) bekezdésben megjelölt normatív kedvezményeknek a figyelembevételével állapítja meg.

(5) Gyermekétkeztetés esetén

a) diákotthonban, kollégiumban, gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben elhelyezett

k) óvodás gyermek,

l) általános iskolai tanuló után az intézményi térítési díj 50%-át,

b) diákotthonban, kollégiumban, gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben elhelyezett és externátusi ellátásban részesülő

u) szakmunkásképző iskolai és szakiskolai tanuló,

v) gimnáziumi, szakközépiskolai tanuló után az intézményi térítési díj 30%-át,

c) három- és többgyermekes családoknál gyermekenként az intézményi térítési díj 50%-át,

d) fogyatékos gyermek és fogyatékos tanuló után (feltéve, hogy az a) – c) pont szerinti kedvezményben nem részesül) az intézményi térítési díj 30 %-át

kedvezményként (az a) – d) pont a továbbiakban együtt: normatív kedvezmény) kell biztosítani.

(6) A normatív kedvezmény csak egy jogcímen vehető igénybe. Nem jár a tanulónak az (5) bekezdés

ba) – bb) pontja alatti kedvezmény azon étkezésére, amely kedvezményre a – szakképzésre vonatkozó rendelkezések szerint létrejött – tanulói szerződése alapján már jogosult.

(7) A gyermek lakóhelye szerint illetékes önkormányzat a gyermek egyéni rászorultsága alapján további – gyermekenkénti – kedvezményt állapíthat meg különösen akkor, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegét. Az összeg számításánál a közös háztartásban élő közeli hozzátartozóként kell figyelembe venni a 19. § (4) bekezdésében meghatározott személyeket.

149. §

(1) A gyermekek napközbeni ellátását biztosító házi gyermekfelügyelet térítési díjának megállapításánál a 148. §-ban foglaltakat az alábbi eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A házi gyermekfelügyelet keretében biztosított személyes szolgáltatás intézményi térítési díja az ellátásra fordított költségek alapján megállapított óradíj.

(3) Az ellátásért fizetendő személyi térítési díj nem haladhatja meg a kötelezett rendszeres havi jövedelmének 15%-át.

(4) Ha a házi gyermekfelügyelet keretében étkezést is biztosítanak, a személyi térítési díj együttes összege nem haladhatja meg a kötelezett rendszeres havi jövedelmének 20%-át.

150. §

(1) A személyes gondoskodást nyújtó alapellátás intézményi térítési díjának alapja az átmeneti gondozást nyújtó ellátás esetén az egy ellátottra jutó önköltség napi összege.

(2) Az ellátásáért fizetendő személyi térítési díj nem haladhatja meg a kötelezett havi jövedelmének 25 %-át, több gyermek esetében a kötelezett havi jövedelmének 50%-át.

151. §

(1) A személyes gondoskodást nyújtó szakellátás intézményi térítési díjának alapja a fiatal felnőtt utógondozói ellátása esetén az egy ellátottra jutó önköltség napi összege.

(2)) Az ellátásáért fizetendő személyi térítési díj nem haladhatja meg a kötelezett havi jövedelmének 30%-át.

(2)Ha a törvény másként nem rendelkezik, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek gondozási költségeihez az járul hozzá, aki a Csjt. Rendelkezése értelmében a gyermek tartására köteles.

(3) A gondozási díjfizetési kötelezettség a gyermek átmeneti vagy tartós nevelésbe vételével kezdődik. Ha a gyermek ezt megelőzően kerül gondozásba, a gyámhivatal a

fizetési kötelezettséget a gondozás kezdetétől – legfeljebb azonban hat hónapra visszamenőleg – állapíthatja meg.

(4) A tartásra egysorban köteles szülőket a gyámhivatal külön-külön kötelezi a gondozási díj megfizetésére.

(5) A gondozási díjat megállapító határozat azonnal végrehajtható.

Gondozási díj

152. §

(1) A gondozási díj megállapításánál a Csjt.-nek a gyermek tartására vonatkozó szabályait – az e törvényben foglalt eltérésekkel – kell alkalmazni.

153. §

(1) A gondozási díj összegének meghatározásánál a fizetésre köteles személy szociális körülményeit is figyelembe kell venni.

(2) Ha a gondozási díj fizetésére köteles személy rendszeres jövedelme nem állapítható meg, a gondozási díjat az öregségi nyugdíj legkisebb összegének alapján kell meghatározni.

154. §

(1) Nem állapítható meg gondozási díj, ha

a) a gyermeket azért vették tartós nevelésbe, mert a szülő gyermeke ismeretlen személy általi örökbefogadásához járult hozzá,

b) a szülő a gyermekotthonban a gyermekéről személyesen gondoskodik,

c) a kötelezett jövedelemmel nem rendelkezik.

(2) A gyermek gondozási díj fizetésére nem kötelezhető, keresete, ösztöndíja, árvaellátása, egyéb jövedelme és vagyona e célra nem vehető igénybe.

(3) A gyámhivatal a behajtásra kimutatott gondozási díjhátralékot méltányosságból elengedheti vagy annak megfizetésére halasztást, illetve részletfizetési kedvezményt engedélyezhet.

XXIII. fejezet

Záró rendelkezések

Hatálybaléptetés

155. §

(1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel- 1997. november 1-jén lép hatályba.

(2) A törvény 22. §-a 1998. január 1-jén lép hatályba.

Átmeneti rendelkezések

156. §

(1) Ezt a törvényt a hatálybalépése után indult ügyekben kell alkalmazni. A folyamatban levő első-és másodfokú ügyekben a korábbi rendelkezések az irányadóak.

(2) A helyi önkormányzat a személyes gondoskodás körébe tartozó ellátásokról – a 40. § kivételével -fokozatosan, de legkésőbb 1999. december 1-éig gondoskodik.

(3) Új gyermekotthont létesíteni, illetve ilyen intézményt átszervezni csak a törvény rendelkezéseinek megfelelően lehet. A megyei, fővárosi önkormányzat az otthont nyújtó intézmények átalakításáról fokozatosan, de legkésőbb 2002. december 1-éig gondoskodik.

(4) Ha a diákotthonban és kollégiumban ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermeket helyeztek el, az 53. § (5) bekezdése alapján a gyermek számára otthont nyújtó ellátást kell biztosítani

a) a nevelési-oktatási intézménynek- feltéve, hogy legalább tizenöt átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermekről gondoskodik – át kell alakulnia a (3) bekezdésben meghatározott időpontig többcélú – iskolai, diákotthoni vagy kollégiumi és gyermekotthoni feladatot ellátó – közoktatási intézménnyé, vagy

b) amennyiben az a) pontban foglaltak szerint az otthont nyújtó ellátás nem biztosítható, a kollégiumi, diákotthoni ellátás fenntartása mellett gondoskodni kell a gyermek nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban történő elhelyezéséről.

(5) A törvény hatálybalépését követően a gyermekotthonban működő óvoda és iskola – mint közös igazgatású többcélú gyermekvédelmi intézmény – önálló intézmény-egységként működik tovább a Kt. rendelkezései alapján.

157. §

(1) A törvény hatálybalépését megelőzően intézeti nevelésbe vagy állami nevelésbe vett gyermek további ellátásának indokoltságát a hatálybalépést követő 2 éven belül felül kell vizsgálni, és fenntartása esetén az intézeti gyámságot megszüntetve gyámot vagy hivatásos gyámot kell rendelni.

(2) A törvény rendelkezésével ellentétes nyilvántartásokat meg kell szüntetni. A korábban gyűjtött adatok e törvény szerinti megőrzéséről folyamatosan, de legkésőbb az (1) bekezdésben meghatározott felülvizsgálat befejezéséig kell gondoskodni.

(3) A személyes gondoskodás keretében biztosított ellátásokért fizetendő térítési és gondozási díjakat a törvény hatálybalépését követő 1 éven belül felül kell vizsgálni és újból meg kell állapítani.

(4) A megyei, fővárosi önkormányzat köteles a területi gyermekvédelmi szakszolgálat keretében a törvény hatálybalépésétől kezdődően -az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett, valamint a rászoruló gyermekek átmeneti gondozására ideiglenes (átmeneti) otthont működtetni mindaddig, amíg az ideiglenes (átmeneti) gondozást vállaló nevelőszülőket, illetve az azt biztosító gyermekotthont ki nem jelöli.

(5) A helyi önkormányzat az e törvényben meghatározott rendeletalkotási kötelezettségének a törvény hatálybalépését követő 6 hónapon belül eleget tesz.

(6) A törvény hatálybalépéséig a helyi önkormányzatok rendeletei alapján megállapított és folyósított rendszeres nevelési segélyeket, valamint más pénzbe-ni támogatásokat a törvény hatálybalépését követő 6 hónapon belül a törvény rendelkezései szerint felül kell vizsgálni.

158. §

Ha a nevelőszülő háztartásában vagy a gyermekotthonban intézeti elhelyezett gyermek nevelkedik, a szülő a törvény hatálybalépését követő 6 hónapon belül nyilatkozni köteles arról, hogy kíván-e változtatni gyermeke elhelyezésén. Ha a szülő a gyermeke változatlan elhelyezésébe beleegyezett, a gyermek a törvény hatálybalépését megelőzően hatályban levő jogszabályok által biztosított feltételek szerint továbbra is a nevelőszülő háztartásában, illetve a gyermekotthonban marad.

159. §

(1) A gyermektartásdíj gyámhivatal általi megelőlegezésének – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a törvény 22-24. §-ainak hatálybalépését követően előterjesztett kérelem esetén van helye.

(2) Azokban az ügyekben, amelyekben a tartásdíj előlegezéséről a bíróság a törvény hatálybalépésekor még nem döntött, az eljárást meg kell szüntetni és a kérelmet át kell tenni a jogosult lakóhelye szerinti gyámhivatalhoz.

(3) Ha a tartásdíj megelőlegezése a bíróság határozata alapján már folyamatban van, a bíróság végzésében meghatározott időtartamig a folyósítás továbbra is a bíróság feladata, a korábban hatályos jogszabályi rendelkezések szerint, azonban a tartásdíj megelőlegezése ismételt elrendelésének nincsen helye. Ezt a szabályt kell alkalmazni folyósított összeg adóstól történő behajtására abban az esetben is, amikor már csak a megelőlegezett összeg behajtása van folyamatban.

(4) A bíróság a folyamatban lévő megelőlegezésről a hatálybalépést követő 60 napon belül értesíti a jogosult lakóhelye szerint illetékes gyámhivatalt.

160. §

(1) Az otthonteremtési támogatás megállapítására csak az e törvény hatálybalépését követően nagykorúvá vált fiatal felnőtt által előterjesztett kérelem alapján kerülhet sor. A nevelés – 25. § (2) bekezdése szerinti – időtartamába be kell számítani azokat az éveket, amelyek alatt a fiatal felnőtt megszakítás nélkül intézeti elhelyezett, intézeti vagy állami nevelt volt.

(2) Az e törvény hatálybalépését megelőzően nagykorúvá vált fiatal felnőtt önálló életkezdésének támogatása iránti kérelmét a 21/1989. (VII.25.) SZEM rendelet szerint kell elbírálni, és a támogatást a megyei, fővárosi önkormányzat által meghatározott módon kell biztosítani.

161. §

Ahol jogszabály

- a) védő-óvó intézkedést említ, azon védelembe vételt,
- b) intézeti vagy állami nevelésbe vételt említ, azon átmeneti vagy tartós nevelésbe vételt,
- c) ideiglenes hatályú intézeti beutalást említ, azon ideiglenes hatályú elhelyezést,
- d) intézeti elhelyezést említ, azon átmeneti gondozást,
- e) intézeti gyámságot említ, azon gyámságot,
- f) állami gondoskodást említ, azon gyermekvédelmi gondoskodást,
- g) gyermek és ifjúságvédő intézetet említ, azon területi gyermekvédelmi szakszolgálatot,

h) csecsemőotthont vagy nevelőotthont említ, azon gyermekotthont kell érteni.

Felhatalmazás

162. §

(1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg

a) az otthonteremtési támogatás és a gyermektartásdíj megelőlegezésének részletes szabályait,

b) az egyes ellátások igényléséhez felhasználható bizonyítékok körét,

c) a térítési díjra vonatkozó részletes szabályokat,

d) a gyámhatóság részletes feladat- és hatáskörét, valamint eljárása részletes szabályait,

e) a hivatásos pártfogói, valamint a gyermekvédelmi szakfelügyeleti feladatot ellátó személyek képesítési előírásait,

f) a városi gyámhivatal illetékességi területét,

g) a személyes adatok kezelésére vonatkozó részletes eljárási szabályokat,

h) a helyettes szülői és a nevelőszülői jogviszony egyes kérdéseit,

i) a gyermekjóléti és gyermekvédelmi személyes gondoskodást nyújtó intézmények engedélyezésének és működésének részletes szabályait.

(2) Felhatalmazást kap a népjóléti miniszter, hogy rendeletben szabályozza

a) a gyermekjóléti és gyermekvédelmi személyes gondoskodást nyújtó intézmények és a személyek szakmai feladatait, működésük feltételeit,

b) a gyermekjóléti és gyermekvédelmi személyes gondoskodás körébe tartozó egyes feladatokat ellátó személyek képesítési előírásait,

c) az egyes gyermekjóléti és gyermekvédelmi személyes gondoskodást nyújtó intézmények vezetőinek képesítési előírásait, megbízását és az intézményvezetői állás betöltésével kapcsolatos pályázati, eljárást,

d) az Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézet és a Család- és Gyermekvédelmi Szakmai Kollégiumok) működési feltételeit,

e) a helyettes-szülői és a nevelőszülői képzés szakma- és vizsgakövetelményeit.

(3) Felhatalmazást kap az igazságügy miniszter, hogy e törvény rendelkezéseinek megfelelően gondoskodjon a Csjt. végrehajtási rendeleteinek módosításáról.

Hatályukat veszítő rendelkezések

163. §

A törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

a) a Csjt. 69/E. §-a, 92/A. §-a, a 92/A. §-át megelőző „6. A kiskorúakról való állami gondoskodás” alcíme, a Csjt módosításáról rendelkező 1986. évi IV. törvény 24. §-ának a Csjt. 69/E. §-át megállapító rendelkezése, 31. §-ának a Csjt. 88. § (1) bekezdésének

b) pontját megállapító rendelkezése, 32. §-ának a Csjt. 91. § (2) bekezdését megállapító rendelkezése, 33. §-ának a Csjt. 92. § (3) bekezdését megállapító rendelkezése, 34. §-a, 35. §-a, 36. §-a, 38. §-ának a Csjt. 106.§ (2) bekezdését megállapító rendelkezése, valamint a Csjt. módosításáról rendelkező 1990. évi XV. Törvény 3. §-ának a Csjt. 48. §-a (3) bekezdését megállapító rendelkezése, 4. §-ának a Csjt. 48/A. § (1) bekezdését megállapító rendelkezése, 7. §-a, 9. §-ának a Csjt. 98. §-a (1) bekezdését megállapító rendelkezése,

b) a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 129. §-a (2) bekezdésének b) – f) pontja, 130. §-a, 134. §-ának b) – d) pontja, továbbá a

135. §-ának n) és p) – s) pontja,

c) az Szt. 57. §-a (1) bekezdésének a) pontja, 60. §-a, 60. §-át megelőző „Gyermekek napközbeni ellátása” alcíme, 61. §-a, 80. §-a (3) bekezdésének a) pontja, 81. §-a, 85. §-ának b) pontja, 111. §-a, a 111. §-át megelőző „A gyermekek átmeneti otthonára vonatkozó külön szabályok” alcíme, továbbá 115/A. §-a, d) a kiskorúakról való állami gondoskodásról, valamint a szülő és a gyermek kapcsolattartásának szabályozásáról szóló 51/1,986. (XI.26.) MT rendelet 1-21. §-ai és az 1. fejezetének „A kiskorúakról való állami gondoskodás” bevezető szövegrésze.

Módosuló jogszabályok

164. §

A Csjt. 47. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, új (2) bekezdéssel egészül ki, a jelenlegi (2)-(4) bekezdésének jelölése (3)-(5) bekezdésre változik:

„(1) Örökbefogadó csak az a teljesen cselekvőképes nagykorú személy lehet, aki személyisége és körülményei alapján – a gyámhivatal örökbefogadás előtti eljárása során hozott határozata értelmében -alkalmas a gyermek örökbefogadására. Jogszabály az örökbefogadás előtti felkészítő tanácsadáson való részvételt kötelezővé teheti.

(2) A gyámhivatal a rokonok, a szülő házastársa, illetve a gyermeket a szülő hozzájárulásával legalább egy éve folyamatosan a saját háztartásában nevelő örökbefogadni szándékozó személy, továbbá a külföldi állampolgárságú örökbefogadni szándékozó személy (1) bekezdésben meghatározott alkalmasságát az örökbefogadás engedélyezése iránti eljárás során állapítja meg.”

165. §

(1) A Csjt. 48. §-ának (2) bekezdése a következő mondatokkal egészül ki:

„A szülő a hozzájáruló nyilatkozatát – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – nem vonhatja vissza és erre őt figyelmeztetni kell. Az érdekeltek hozzájárulását követően az örökbefogadni szándékozó személy a gyermeket legalább egy hónapig gondozza. Az örökbefogadás csak ezen gondozást követően engedélyezhető.”

(2) A Csjt. 48. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az örökbefogadáshoz a szülő úgy is megadhatja a hozzájárulását, hogy az örökbefogadó személyét és személyi adatait nem ismeri. A nyilatkozattételre a gyermek születése előtt is sor kerülhet. A szülő hozzájáruló nyilatkozatát a gyermek két hónapos korának betöltéséig visszavonhatja. Erre őt figyelmeztetni kell. A nyilatkozatot követően a két hónagnál fiatalabb gyermeket a gyámhivatal elsősorban más személynél, nevelőszülőnél, – vagy ha ez nem lehetséges – gyermekotthonban, illetve más bentlakásos intézményben helyezi el. A két hónapos életkort betöltött gyermeket a gyámhivatal tartós nevelésbe veszi, feltéve, hogy a gyermek ideiglenes hatállyal nem helyezhető el a leendő örökbefogadó szülőnél, a szülő felügyeleti joga pedig megszűnik.”

166. §

A Csjt. 48/A. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, a következő (2) és (3) bekezdéssel egészül ki, a jelenlegi (2) bekezdés jelölése (4) bekezdésre változik:

„(1) A gyámhivatal az átmeneti nevelésbe vett gyermeket örökbefogadhatónak nyilvánítja, ha a szülő gyermekével önhibájából egy éve nem tart rendszeres kapcsolatot, életvitelén, körülményein nem változtat, és emiatt az átmeneti nevelés nem szüntethető meg. Erre a jogkövetkezményre a szülőt az átmeneti nevelést elrendelő határozatban figyelmeztetni kell.

(2) A gyámhivatal az átmeneti nevelésbe vett gyermeket örökbefogadhatónak nyilváníthatja abban az esetben is, ha a szülő tartózkodási helyét az új tartózkodási helye hátrahagyása nélkül megváltoztatja, melynek felderítésére irányuló intézkedések fél éven belül nem vezetnek eredményre, feltéve, hogy ezen időszak alatt a szülő a gyermekével semmilyen formában nem tart kapcsolatot.

(3) A gyámhivatal a gyermek örökbefogadása érdekében az örökbefogadhatónak nyilvánítással egyidejűleg a szülő kapcsolattartási jogát is korlátozhatja, vagy szüneteltetheti.”

167. §

A Csjt. 52. §-a következő (2) bekezdéssel egészül ki, és egyidejűleg a § jelenlegi szövege (1) bekezdésre változik:

„(2) Ha az egyik házastárs a másik házastárs korábbi házasságából származó gyermekét fogadja örökbe, és az a házasság, amelyből a gyermek származik, a házastárs elhalálása folytán szűnt meg, az elhalt házastárs rokonainak kapcsolattartási jogát az örökbefogadás nem érinti.”

168. §

A Csjt. a következő 53/A. §-al egészül ki: „53/A. § (1) Az örökbefogadott tájékoztatást kérhet a gyámhivaltól vérszerinti szülőjének adatairól. Erről az örökbefogadási eljárás során a feleket tájékoztatni kell.

(2) A tájékoztatás megadásához a vérszerinti szülő meghallgatása, továbbá, ha az örökbefogadott még kiskorú, az örökbefogadó vagy más törvényes képviselő meghallgatása is szükséges.

(3) Nincs szükség sem a vérszerinti szülő, sem az örökbefogadó vagy más törvényes képviselő meghallgatására, ha cselekvőképtelen, ismeretlen helyen távol van, vagy meghallgatása elháríthatatlan akadályba ütközik.

(4) A vérszerinti szülő adatairól való tájékoztatást az előző rendelkezésekben meghatározott feltételek esetén sem lehet engedélyezni, ha a kiskorú örökbefogadott érdekeivel ellentétben áll, különösen, ha a szülő felügyeleti jogát a bíróság a 88. § (1) bekezdésének a) vagy c) pontja alapján szüntette meg.”

169. §

A Csjt. 88. §-a (1) bekezdésének b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A bíróság megszünteti a szülői felügyeletet) „b) ha a gyermeket más személynél helyezték el vagy átmeneti nevelésbe vették és a szülő felróhatóan gyermeke érdekét súlyosan sértő módon nem működik együtt a gyermekét gondozó nevelőszülővel vagy

intézménnyel, gyermekével nem tart kapcsolatot, továbbá magatartásán, életvitelén, körülményein az átmeneti nevelés megszüntetése céljából nem változtat.”

170. §

(1) A Csjt. 91. §-a (1) bekezdésének d) pontja helyébe a következő rendelkezés lép, és egyidejűleg a következő e) ponttal egészül ki: (Szünetel a szülői felügyelet) „d) ha a gyermeket a gyámhivatal átmeneti nevelésbe vette, e) ha a gyámhivatal a gyermek családba fogadásához hozzájárult”. (2) A Csjt. 91. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A szülői felügyelet megszüntetése, illetőleg a gyermek elhelyezése iránti per jogerős befejezéséig szünetel a szülői felügyelete annak, akinek a gyermekét a gyámhivatal ideiglenes hatállyal a különélő másik szülőnél, más hozzátartozónál, vagy más személynél, illetőleg nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben helyezte el.”

171. §

A Csjt. 92. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Kivételesen indokolt esetben, a gyermek érdekében azt a szülőt is fel lehet jogosítani a gyermekkel való kapcsolattartásra, akinek a szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette, vagy akinek szülői felügyeleti joga a 48. § (3) bekezdése alapján szűnt meg és a gyermek örökbefogadására nem került sor. Erről a szülői felügyeletet megszüntető bíróság vagy – ha a gyermeket tartós nevelésbe vették – a gyámhivatal dönt.”

172. §

A Csjt. 94. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A gyámság alá tartozó kiskorú részére a gyámhivatal gyámot rendel.”

173. §

A Csjt. 96. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(2) Azt a személyt,

- a) akinél a gyámhivatal a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezte (91. § (2) bek.),
- b) akinél a bíróság a gyermeket elhelyezte (72/A. §(1)bek.),
- c) aki a gyermeket a gyámhatóság hozzájárulásával családba fogadta a gyermek gyámjával kell rendelni.”

174. §

A Csjt. 97. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„ (3) Ha törvény másként nem rendelkezik, a gyámhivatal egy. vagy több gyermek gyámjává a közigazgatási szerv részéről erre kijelölt személyt (hivatásos gyámot) is kirendelheti.”

175. §

A Csjt. 98. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„98. § (1) Gyámság alá tartozik az a gyermek, akit átmeneti vagy tartós nevelésbe vettek, továbbá akit ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél, vagy gyermekotthonban, illetve más bentlakásos intézményben helyeztek el és szülője ellen a szülői felügyelet megszüntetése iránt per van folyamatban (91. § (2) bek).

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott esetben a gyámhivatal a gyermek részére gyámot rendel. Gyámul rendelhető a gyámi feladatok ellátására alkalmas

- a) nevelőszülő,
 - b) gyermekotthon vezetője,
- ahol a gyámhivatal a gyermeket elhelyezte.

(3) A (2) bekezdés a) és b) pontjai alapján kirendelt gyámra nem alkalmazhatók a 100. § (2) bekezdés b) és c) pontjában foglaltak.

(4) Ha a gyámhivatal az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és tartós nevelésbe vett gyermeket más bentlakásos intézményben helyezte el, vagy ha a nevelőszülő a 100. § (3) bekezdése alapján a gyámságot nem vállalja, továbbá ha a 98. § (2) bekezdésben meghatározott személyek gyámul nem rendelhetők, a gyámhivatalnak a gyermek számára – a területi gyermekvédelmi szakszolgálat részéről erre kijelölt – hivatásos gyámot kell kirendelnie.

(5) A gyámhivatal a (2) és (4) bekezdésben meghatározott személyek gyámul történő kirendeléséről az összes körülmények figyelembe vételével, a gyermek érdekében dönt.”

176. §

A Csjt. 99. § -ának (2) bekezdése a következő d) és e) ponttal egészül ki:

(Gyámságot nem viselhet az,)

„d) akinek szülői felügyeleti joga azért szünetel, mert gyermekét a gyámhivatal átmeneti vagy tartós nevelésbe vette,

e) akinek a gyermekét örökbefogadhatónak nyilvánították.”

177. §

A Csjt. 100. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Nem köteles a gyámságot elvállalni a nevelőszülő.”

178. §

A Csjt. 101. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Törvény eltérő rendelkezése hiányában a gyám a gyámsága alatt állónak gondozója, vagyonának kezelője és törvényes képviselője.”

179. §

A Csjt. 106. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A gyám tisztsége megszűnik:

- a) a gyámság megszűnésével,
- b) a gyám gyámhivatal általi felmentésével vagy elmozdításával.”

180. §

A Csjt. 107. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki és egyidejűleg a § jelenlegi szövege (1) bekezdésre változik:

„(2) A 98. § a) vagy b) pontja alapján kirendelt gyámot a gyámhivatal a tisztségéből akkor is felmenti, ha

- a) a gyermeket máshol helyezi el,
- b) a gyermekotthon vezetőjének vezetői beosztása megszűnt.”

181. §

A Csjt. 108. §-ának (1)-(2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ha a gyám jogaival visszaél, kötelességét elhanyagolja, vagy olyan cselekményt követ el, amely miatt a feladat ellátására méltatlanná válik, a gyámhivatal a gyámot tisztségéből elmozdítja.

(2) Ha alaposan feltételezhető, hogy a gyámot tisztségéből el kell mozdítani és a késedelem veszéllyel jár, a gyámhivatal a gyámot e tisztségéből azonnali hatállyal felfüggeszti.”

182. §

Az egészségügyről szóló 1972. évi II. törvény 30. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki :

„(5) Az egészségügyi alapellátás és szakellátás területén működő egészségügyi intézmények és szolgálatok feladataik ellátása során különös gondot fordítanak a gyermek egészségi, mentális és környezeti veszélyeztetettségének megelőzésére, felismerésére és megszüntetésére. Ennek érdekében együttműködnek a közoktatási, a szociális és családsegítő, valamint a gyermekek védelmét ellátó intézményekkel, személyekkel, és szükség esetén kezdeményezik az ellátást, illetve a hatósági-beavatkozást.”

183. §

A büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Bv. tvr.) 103. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A fiatalkorúak pártfogó felügyeletét a megyei gyámhivatal mellett működő hivatásos pártfogó látja el”.

184. §

A Bv. tvr. a következő 112/A. §-sal egészül ki: „ 112/A. § (1) A javítóintézet a fiatalkorú ideiglenes elbocsátásának várható időpontjáról értesíti a fiatalkorú lakóhelye szerint illetékes hivatásos pártfogót, és a hivatásos pártfogóval együttműködve előkészíti az ideiglenes elbocsátást.

(2) Az ideiglenes elbocsátás előkészítése során

- a) felkészíti a fiatalkorú családját, gondozóját a visszafogadására, illetve ha a családba való visszatérés nem lehetséges, megfelelő lakhatási lehetőségről gondoskodik,
- b) megkísérli megteremteni a lehetőségét annak, hogy a fiatalkorú folytassa tanulmányait, vagy munkába álljon.

(3) A javítóintézetből ideiglenesen elbocsátott fiatalok utógondozását elsősorban a hivatásos pártfogó végzi. A javítóintézet látja el az ideiglenesen elbocsátott fiatalok utógondozását, ha a fiatalok a tanulmányainak befejezése vagy más ok miatt a javítóintézet utógondozó részlegén marad.”

185. §

Az Szt. 4. § (1) bekezdés a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
/E törvény alkalmazásában/

„a) jövedelem: a személyi jövedelemadóról szóló törvényben jövedelemként meghatározott vagyoni érték (bevétel) munkavállalói járulékkal, személyi jövedelemadóval, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal, valamint a jövedelemadóról szóló törvényben elismert költségekkel csökkentett része függetlenül attól, hogy adómentesnek vagy adókötelesnek minősül.

Nem minősül jövedelemnek a temetési segély, az alkalmanként adott átmeneti segély, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, a nevelőszülők számára fizetett nevelési díj és külön ellátmány, az anyasági támogatás, valamint- a személyes gondoskodásért fizetendő személyi térítési díj megállapítása kivételével – a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési támogatása, a rokkantsági járadék és a vakok személyi járadéka”

186. §

(1) A Kt. 33. §-ának (4) bekezdése a következő, harmadik mondatral egészül ki:

„A közös igazgatású közoktatási intézményben a nevelő és oktató munkához kapcsolódó, nem művelődési ágazatba tartozó feladatot ellátó intézményegység is működhet.”

(2) A Kt. 33. §-ának (11) bekezdésében az „Az általános művelődési központban” szövegrész helyébe az „A közös igazgatású közoktatási intézményben és az általános művelődési központban” szövegrész lép.

(3) A Kt. 41. §-ának (6) bekezdése a következő harmadik mondatral egészül ki:

„A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.”

(4) A Kt. 108. §-a (7) bekezdésének második mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Megilletti a fenntartót a költségvetési támogatás a külföldön, magyar külképviseleten működő – a (6) bekezdés alapján engedélyezett – óvodába, iskolába felvett magyar állampolgár után is, ha szülője hivatalos állami kiküldetés alapján tartózkodik külföldön.”

(5) A Kt. 121. §-a (1) bekezdésének 22. pontjában a „nevelőotthoni nevelés” kifejezés helyébe a „gyermekotthoni nevelés” lép.

(6) A Kt. 1. számú melléklet Harmadik rész II. fejezet 7. pontjának bevezető része helyébe a következő rendelkezés lép:

„7. Ha a fenntartó egyetértésével a nevelési-oktatási intézmény vezetője nagyobb időkeretet nem állapít meg, óvodában az összes óvodai foglalkozás, kollégiumban az összes felkészítő kollégiumi foglalkozás, iskolában az összes – e törvény 52. §-ának (3) bekezdése alapján tervezett – kötelező tanórai foglalkozás öt százalékának megfelelő, egy nevelési évre, tanítási évre kiszámított időkeret áll rendelkezésre a nevelési-oktatási intézményben a következő feladatok ellátásához:”

187. §

(1) A rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Rt.) 2. § 19. e) pontja kiegészül:

„A gyermek- és ifjúsági műsorok, valamint a gyermekvédelem céljait szolgáló ismeretterjesztő, felvilágosító műsorok.”

(2) Az Rt. 23. § (4) bekezdés d) pontja kiegészül:

„Az életkoruk, szellemi és lelki állapotuk, társadalmi körülményeik következtében súlyosan hátrányos helyzetű csoportok számára fontos információk elérhetővé tételére, különös tekintettel a gyermeki jogokat ismertető, a gyermekek védelmét szolgáló, az igénybe vehető szolgáltatásokról tájékoztatást nyújtó műsorok főműsor időben történő bemutatására.”

188. §

(1) A családi pótlékról és a családok támogatásáról szóló 1990. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Csp.)

1. § (4) bekezdése az alábbiak szerint módosul:

„(4) Az ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban elhelyezett, továbbá átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek után a vagyonezelői joggal felruházott gyám vagy – ennek hiányában – a vagyonezelő eseti gondnok jogosult a családi pótlékra függetlenül attól, hogy az e törvény szerinti jövedelmi feltételeknek megfelel-e. Egyéb esetekben – feltéve, hogy a nevelőszülő vagy a családba fogadó szülő megfelel az (1) bekezdés szerinti feltételeknek – a nevelőszülő vagy a családba fogadó szülő akkor jogosult a családi pótlékra, ha a gyermek vér szerinti, illetve örökbefogadó szülei a gyermek neveléséről tartós akadályoztatásuk miatt saját háztartásukban nem tudnak gondoskodni.”

(2) A Csp. 1. § (6) bekezdés a) és b) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

(Az (1) bekezdésben foglaltakon túl az után a gyermek után is jár családi pótlék, aki)

„a) ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban elhelyezett,

b) átmeneti vagy tartós nevelésbe vett.”

(3) A Csp. 1. § (8) bekezdése az alábbiak szerint módosul:

„(8) A családi pótlékot a nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban ideiglenes hatállyal elhelyezett, továbbá az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek után a vagyonezelői joggal felruházott gyámnak vagy – ennek hiányában – a vagyonezelő eseti gondnoknak, a szociális intézményben elhelyezett gyermek után pedig a szociális intézmény vezetőjének kell folyósítani.”

(4) A Csp. 1. § (9) bekezdése az alábbiak szerint módosul:

„(9) Ha az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek javítóintézetben, illetve büntetés-végrehajtási intézetben tölti büntetését, az utána járó családi pótlékot a vagyonezelői joggal felruházott gyámja vagy – ennek hiányában – a vagyonezelő eseti gondnoka köteles gyámhatósági fenntartásos betétben vagy folyószámlán elhelyezni. A szociális intézményben elhelyezett után járó családi pótlékot az intézmény a költségvetésétől elkülönítve kezeli, és biztosítja a személyre szóló felhasználást.”

Göncz Árpád, a Köztársaság elnöke Dr. Gál Zoltán, az Országgyűlés elnöke